

KNJIŽNICA ŠENTJUR

Katarina Šumej

**RAZVOJ PISMENOSTI PREDŠOLSKIH OTROK: PRIMER PREDŠOLSKE
BRALNE ZNAČKE V KNJIŽNICI ŠENTJUR – BEREMO S SOVICO ZNALKO**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Šentjur, 2021

IZJAVA O AVTORSTVU IN OBJAVI PISNE NALOGE

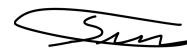
Spodaj podpisana, Katarina Šumej, izjavljam, da sem avtorica pisne naloge za bibliotekarski izpit za bibliotekarja z naslovom:

Razvoj pismenosti predšolskih otrok: primer predšolske bralne značke v Knjižnici Šentjur – Beremo s sovico Znalko.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- sem pisno nalogo izdelala samostojno in je moje avtorsko delo,
- so dela drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih navajam neposredno ali povzemam, navedena oziroma citirana v skladu s standardom APA,
- sem besedila ali podatke, ki so avtorsko zaščiteni, uporabila v skladu z odločbami zakona, ki določa avtorske pravice,
- je elektronska oblika pisne naloge istovetna s tiskano obliko naloge,
- na podlagi 23. člena Pravilnika o bibliotekarskem izpitu ter v skladu s prvim odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem javno objavo elektronske oblike pisne naloge na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

Podpis avtorice:

V Šentjurju, dne 21. 1. 2021

Ključna dokumentacijska informacija:

Ime in PRIIMEK: Katarina ŠUMEJ

Naslov pisne naloge: Razvoj pismenosti predšolskih otrok: primer predšolske bralne značke v Knjižnici Šentjur – Beremo s sovico Znalko

Kraj: Šentjur

Leto: 2020

Št. strani: 39 Št. slik: 20 Št. preglednic: 0

Št. prilog: 1 Št. strani prilog: 5 Št. referenc: 24

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v Knjižnici Šentjur.

Mentorica v času strokovnega usposabljanja: Tatjana OSET

UDK: 028.5:373.2

Ključne besede: predbralna pismenost, splošna knjižnica, bralna značka, branje

Izveček: V Knjižnici Šentjur potekajo raznovrstni dogodki in dejavnosti, med njimi tudi predšolska bralna značka, saj je ena izmed nalog knjižnice, da v lokalnem okolju ozavešča o pomenu razvoja predbralne pismenosti ter spodbuja družinsko branje. S projektom predšolske bralne značke Knjižnica Šentjur promovira otroško literaturo, odpira možnosti mreženja med kulturnimi ponudniki in širi poti pridobivanja novih članov knjižnice. Z raziskavo smo želeli preveriti, kako predšolska bralna značka v Knjižnici Šentjur vpliva na pogostost branja pri otrocih, vpis v knjižnico in posledično na izboljšanje predbralne pismenosti. Za raziskovalno metodo smo uporabili anketni vprašalnik, ki smo ga oblikovali za starše. Anketo je izpolnilo 52 staršev. Rezultati so pokazali, da večina otrok, ki sodeluje pri bralni znački, posledično pogosteje obišče knjižnico, kot bi sicer. Nasprotno pa starši svojih otrok zaradi sodelovanja pri predšolski bralni znački ne vpišejo v knjižnico, saj so otroci v večini vpisani že pred tem. Večina staršev zaradi sodelovanja pri predšolski bralni znački otrokom bere pogosteje kot prej in ima dobro razvite bralne navade, na katere pozitivno vpliva tudi predšolska bralna značka. Med anketiranci prevladuje večinsko mnenje, da je bralna značka v knjižnici dovolj dobro oglaševana in da knjižničarke o bralni znački staršem podajo dovolj informacij, vendar pa informacij ne dobijo nikjer drugje, na primer v vrtcih. Velika večina anketiranih je zadovoljna tudi z izborom in obsegom knjig ter z nagrado za predšolsko bralno značko.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD.....	1
1.1 NAMEN IN CILJI NALOGE.....	2
2 KNJIŽNICA ŠENTJUR.....	2
2.1 ZGODOVINA KNJIŽNICE ŠENTJUR.....	2
2.2 KNJIŽNICA ŠENTJUR DANES.....	3
3 POMEN PISMENOSTI.....	4
3.1 PISMENOST IN BRALNA PISMENOST.....	4
3.2 PREDBRALNA PISMENOST.....	5
4 DRUŽINA IN PREDBRALNA PISMENOST.....	5
5 KNJIŽNICA IN PREDBRALNA PISMENOST.....	7
5.1 POMEN PREDBRALNE PISMENOSTI V KNJIŽNICI.....	7
5.2 PREDŠOLSKA BRALNA ZNAČKA.....	8
5.3 BEREMO S SOVICO ZNALKO.....	10
6 RAZISKAVA.....	10
6.1 HIPOTEZE.....	10
6.2 METODOLOGIJA.....	11
6.3 REZULTATI.....	12
7 RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI.....	23
7.1 ZAKLJUČEK.....	29
8 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA.....	30

KAZALO SLIK IN PREGLEDNIC

Slika 1: Odstotek moških in žensk, ki so izpolnili anketni vprašalnik (n = 52).....	12
Slika 2: Izobrazba anketirancev (n = 52).....	13
Slika 3: Pogostost, s katero so otroci sodelovali pri bralni znački (n = 52).....	13
Slika 4: Sodelovanje pri bralni znački naslednje leto (n = 52).....	14
Slika 5: Zakaj otroci ne bodo več sodelovali pri bralni znački (n = 15).....	14

Slika 6: Kako pogosto starši z otroki obiščejo knjižnico (n = 52).....	15
Slika 7: Pogostejše obiskovanje knjižnice (n = 52).....	15
Slika 8: Vpis otrok v knjižnico zaradi predšolske bralne značke (n = 52).....	16
Slika 9: Pogostost branja knjig otrokom (n = 52).....	17
Slika 10: Ocenjevalna lestvica pogostosti in navdušenja branja otrokom (n = 52).....	18
Slika 11: Pogostost branja knjig pri starših (n = 52).....	18
Slika 12: Pogostejše branje staršev zaradi branja otrokom (n = 52).....	19
Slika 13: Število izposojenih knjig (n = 52).....	19
Slika 14: Več ali manj izposojenih knjig (n = 52).....	20
Slika 15: Višje število izposojenih knjig (n = 28).....	20
Slika 16: Oglaševanje bralne značke Beremo s sovico Znalko (n = 52).....	21
Slika 17: Pridobivanje informacij o bralni znački (n = 52).....	21
Slika 18: Zadovoljstvo s pridobivanjem informacij o bralni znački v Knjižnici Šentjur (n = 52)	22
Slika 19: Primernost izbora knjig za bralno značko (n = 52).....	22
Slika 20: Primernost nagrade ob zaključku bralne značke (n = 52).....	23

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketa za starše	I
-----------------------------------	---

1 UVOD

Pismenost je sposobnost branja in pisanja ter zmožnost razumevanja vsakdanjih sporočil. Bralna pismenost je predpogoj za udejstvovanje v bralni kulturi, predbralna pismenost pa je vse, kar otrok ve o branju, literarnem gradivu in pismenosti, preden začne brati sam. Pridobivanje zgodnje pismenosti je močno prepleteno z otrokovim življenjem v družini. Otroci, ki jim starši v prvih treh letih življenja berejo in se pogovarjajo z njimi, imajo močnejši temelj za uspešno branje in učenje v kasnejšem življenju. Glasno branje otrokom je bogat vir informacij in možnost za učenje jezika. Veliko raziskav je pokazalo pozitivno povezanost med glasnim branjem otrokom in različnimi vidiki govornega in pisnega jezikovnega razvoja pri otrocih.

Dlje časa je veljalo, da lahko otroci obišejo knjižnico šele takrat, ko znajo brati. To se je spremenilo s Konvencijo o pravicah otrok. Tako so knjižnice počasi začele vpisovati otroke, ki so bili mlajši od treh let. Ena izmed značilnosti otrok, ki so se naučili brati in pisati pred vstopom v šolo, je tudi ta, da so starši kupovali ali si izposojali knjige zase in za otroke ter knjižnico obiskali skupaj z otrokom. Knjižnice imajo pri razvoju bralne pismenosti zelo pomembno vlogo in v ta namen nudijo mnogo storitev. Niso le prostor izposoje gradiva, temveč so v njih tudi dejavnosti za mlade bralce. Ena izmed njih je tudi predšolska bralna značka, ki je pomembna pri glasnem branju otrokom. Njen namen je pridobiti starše, da bi brali svojim otrokom v predšolskem in zgodnjem bralnem obdobju.

Knjižnica Šentjur predstavlja kulturni center mesta in ne le prostor za izposajo knjižničnega gradiva. V njej potekajo raznovrstni dogodki in dejavnosti. Zelo dejaven je tudi otroški oddelek, kjer potekajo različni dogodki, ki so namenjeni otrokom. Za najmlajše otroke v Knjižnici Šentjur vsako leto pripravijo tudi predšolsko bralno značko – Beremo s sovico Znalko. Pri tem projektu se skuša vzpodbuditi tako starše, da otrokom berejo pravljice, kot tudi otroke, da si ob poslušanju pravljic širijo besedni zaklad. Projekt predšolske bralne značke Beremo s sovico Znalko se je v Knjižnici Šentjur začel jeseni leta 2014. Z njim knjižnica promovira otroško literaturo, odpira možnosti mreženja med kulturnimi ponudniki in širi poti pridobivanja novih članov knjižnice. V projektu lahko sodelujejo predšolski otroci in otroci v prvem izobraževalnem obdobju.

1.1 NAMEN IN CILJI NALOGE

Namen pisne naloge je na primeru predšolske bralne značke Beremo s sovico Znalko ugotoviti, kakšno vlogo ima predšolska bralna značka v razvoju predbralne pismenosti otrok. Ugotoviti želimo, ali:

- Zaradi predšolske bralne značke Beremo s sovico Znalko starši z otroci pogosteje obiščejo knjižnico, si izposodijo več knjig in pogosteje vpišejo svoje otroke v knjižnico?
- Zaradi predšolske bralne značke starši doma pogosteje naglas berejo svojim otrokom?
- Si zaradi predšolske bralne značke starši za otroke izposodijo več knjig?
- Je bralna značka Beremo s sovico Znalko med starši in otroci dobro poznana?
- So starši zadovoljni z izborom knjig za bralno značko in z nagrado, ki jo prejmejo otroci ob zaključku?

Potrditi želimo predpostavke, da starši zaradi predšolske bralne značke več berejo otrokom, si izposodijo več knjig in pogosteje obiščejo knjižnico. Posledično želimo potrditi, da predšolska bralna značka pripomore k razvoju bralne pismenosti pri predšolskih otrocih.

2 KNJIŽNICA ŠENTJUR

2.1 ZGODOVINA KNJIŽNICE ŠENTJUR

2. septembra 1902 je bilo ustanovljeno Katoliško bralno društvo. Z njegovo ustanovitvijo se je začelo tudi knjižničarstvo v Šentjurju. Leta 1906 je bila ustanovljena Sokolska (ljudska) knjižnica, po letu 1945 pa sta z ljubiteljskim delovanjem začeli Ljudska knjižnica OF in Katoliška knjižnica. Največja prelomnica na področju knjižničarstva v Šentjurju se je zgodila leta 1976, ko se je za polni delovni čas zaposlila prva knjižničarka. Kasneje (leta 1980) se je knjižnica preselila v stavbo na Ulici Dušana Kvedra 16. Ta stavba se še danes imenuje »stara knjižnica«. 18. 12. 1991 je bil z odlokom o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Šentjur (Uradni list RS, št. 1/92) ustanovljen Javni zavod Knjižnica Šentjur. Leta 2004 se je pričela gradnja prvih namenskih prostorov za potrebe knjižničarske dejavnosti v Občini Šentjur. Novi prostori knjižnice, kjer knjižnica deluje še danes, so bili slavnostno odprti 22. septembra 2006 (Knjižnica Šentjur, 2020d).

2.2 KNJIŽNICA ŠENTJUR DANES

Knjižnica Šentjur predstavlja kulturni center mesta in ne le prostor za izposojno knjižničnega gradiva. V njej se odvijajo raznovrstni dogodki in dejavnosti kot na primer bralna značka za odrasle, ure pravljic, uganka meseca, projekt Rastem s knjigo, Priporočamo!, Megakviz, Poletavci, bralna značka za otroke, predavanja in potopisi, razstave, obiski in vodenje skupin, literarni večeri ter knjižne čajanke. Knjižnica Šentjur je tudi uradni programski vodja in soupravljaec Ipavčevega kulturnega centra Šentjur, ki služi kot osrednji prostor za izvajanje večjih kulturnih in drugih javnih prireditev, ki jih organizira Knjižnica Šentjur (Knjižnica Šentjur, 2020b). V letu 2019 je bilo v Knjižnici Šentjur 102.494 enot gradiva. Obiskali so jo 81.203 obiskovalci, ki so si izposodili 278.655 enot gradiva (Knjižnica Šentjur, 2020c).

V knjižnici Šentjur je zelo dejaven tudi otroški oddelek, kjer potekajo različni dogodki, namenjeni otrokom. Eden izmed rednih dogodkov so Pravljične urice, ki otrokom omogočijo prve izkušnje s knjigo. Knjižničarka otrokom najprej prebere pravljico, nato pa se z otroki o njej pogovori in jim da priložnost, da jo podoživijo. Otroci na koncu urice rišejo in ustvarjajo izdelke. Ure pravljic potekajo enkrat mesečno v prostorih Knjižnice Šentjur in v vseh njenih enotah (Dobje, Planina in Ponikva). V Knjižnici Šentjur mesečno pripravljajo tudi knjižno uganko za osnovnošolske otroke. Učenci se s pravilnimi odgovori potegujejo za knjižne nagrade. Knjižnica Šentjur sodeluje tudi pri projektu »Rastem s knjigo«, ki je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture. Z njim skušajo osnovnošolce in srednješolce motivirati za branje mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev ter jih spodbuditi k obiskovanju splošnih knjižnic. Knjižnica Šentjur nudi otrokom motivacijo za branje tudi v poletnih mesecih. Takrat lahko sodelujejo pri projektu Poletavci. V času poletnih počitnic se lahko pridružijo skupini poletnih bralcev tako, da 30 dni vsak dan pol ure berejo. Prebrano zapisujejo v bralni seznam, jeseni pa so povabljeni na zaključno prireditev, kjer dobijo priznanje in majico. Za najmlajše otroke v Knjižnici Šentjur vsako leto pripravijo predšolsko bralno značko – Beremo s sovico Znalko (Knjižnica Šentjur, 2020b).

3 POMEN PISMENOSTI

3.1 PISMENOST IN BRALNA PISMENOST

Po Ivanuša (2018) je pismenost sposobnost branja in pisanja ter zmožnost razumevanja vsakdanjih sporočil. Pismenost predstavlja pomemben del razvoja neke družbe. Pečjak (2010, str. 11) razloži, da pojem pismenost izvira iz latinske besede *litteratus*, kar označuje »človeka, ki se uči«. Pravi, da je pojem pismenosti pojem, ki ga je težko enoznačno opredeliti in ga je skoraj nemogoče opredeliti z eno samo definicijo.

V ožjem pomenu je pismenost največkrat definirana kot človekova sposobnost branja in pisanja. Kot pismene se opredeli tiste ljudi, ki znajo brati in pisati. Nekateri pismenost opredeljujejo tudi kot družbeno dejavnost. Je kompleksen proces, ki je definiran na več načinov. Za pismenost je bistvena bralna zmožnost, to je sposobnost razumeti in uporabiti tiste pisne jezikovne oblike, ki jih zahteva delovanje v družbi in so pomembne za posameznika (Grginič, 2005, str. 8). Z Grginič (2005, str. 8) se strinja Pečjak (2010, str. 21), ki pravi, da se skoraj v vseh definicijah pismenosti pojavljata dimenziji branja in pisanja. Obe dejavnosti imata za cilj poiskati pomen, oziroma oblikovati smiselno sporočilo. Bralec in pisec sta aktivno udeležena v tvorjenju in branju besedila.

Bralna pismenost je predpogoj za udejstvovanje v bralni kulturi. Kot zmožnost in družbena praksa se razvija vse življenje v različnih okoliščinah in na različnih področjih ter zajema vse človekove dejavnosti (Haramija, 2017b, str. 1). V današnjem času se bralna zmožnost že dolgo ne more več šteti za privilegij, ki si ga lahko privoščijo samo izobraženi posamezniki. Bralna zmožnost je nujno potrebna za človekovo smiselno preživetje v svetu neomejene besedilne ponudbe. Bralna zmožnost omogoča prost dostop do različnih podatkov, do vsega znanja, do različnih oblik leposlovja in do sposobnosti obrambe pred manipulacijo z različnimi besedili. Prispeva tudi k spoznavnemu razvoju in razvoju drugih jezikovnih zmožnosti, ki omogočajo uspešnejše delo, osmišljanje izkustva in kakovostno življenje (Grosman, 2006, str. 25).

Bralna pismenost se ne razume le kot branje besedila, temveč razumevanje besedila kot prepleta jezikovnih in nejezikovnih znakov. Vsako branje je branje različnih jezikovnih sistemov. Če se branje razume kot branje vseh vrst gradiv, se pokaže, da ljudje nenehno

berejo, na primer na pošti, na cesti, v trgovini, pri zdravniku ... (Licardo in Haramija, 2017, str. 1).

3.2 PREDBRALNA PISMENOST

Po Haramija (2017b, str. 1) je predbralna ali porajajoča se pismenost otrokova sposobnost branja različnih znakovnih sistemov pred usvojitvijo branja jezikovnih in besednih znakov. Je vse, kar otrok ve o branju, literarnem gradivu in pismenosti, preden začne brati sam.

Podobno razmišlja Grginič (2006, str. 10), ki pravi, da se otrok v današnjem času že od zgodnjih let srečuje s pisnim jezikom. Z njim se najprej sreča v družini in v bližnjem okolju, nato pa v vrtcu. Njegovo prvo srečanje s pisnim jezikom je, da vidi znake z napisi ob cesti, v izložbah, na embalaži živil ... Večji del otrokovega predšolskega razvoja pismenosti poteka spontano in neopazno ob dnevnih dogodkih, ko v določenem trenutku prepozna prve znane besede ali črke.

Skozi leta se je izoblikovalo več različnih pogledov na pismenost. Eden izmed njih je razvojni vidik, ki daje prednost otroškemu dozorevanju. Pri tem vidiku vloga staršev ni bila upoštevana, oziroma so jim celo svetovali, da naj ne poslušajo vplivati na razvoj otrokove pismenosti v zgodnjem obdobju. Kasneje so se pojavile teorije porajajoče se pismenosti. Menili so, da branje in pisanje nista samostojni sposobnosti, ki bi ju bilo treba tudi poučevati, ampak gre za bolj kompleksen proces, ki se začne z rojstvom otroka. Kasneje se je pojavil sociološko-kulturološki pogled na začetno opismenjevanje. Tam so bile sposobnosti otroka določene z družbenim in kulturnim kontekstom, v katerem poteka preučevanje (Grginič, 2006, str. 8-10). Branje pri otrocih se ne sme podcenjevati. Branje za sprostitev lahko pozitivno vpliva na kasnejšo izobrazbo otroka, socialni in kognitivni razvoj ter na njihovo duševno zdravje (Collier, 2019).

4 DRUŽINA IN PREDBRALNA PISMENOST

Pridobivanje zgodnje pismenosti je močno prepleteno z otrokovim življenjem v družini (Grginič, 2006, str. 8-10). Zato se v povezavi s pismenostjo pojavlja tudi termin družinska pismenost. Družinska pismenost je največkrat definirana kot koncept, ki vključuje naravno nastajajoče izobraževalne dejavnosti v okviru doma in družine (Grginič, 2006, str. 12).

Družinska pismenost je termin, ki obsega različne dejavnosti znotraj družine, povezane s pismenostjo, ko hkrati skupaj sodelujejo različne generacije in se skupaj učijo. Z družinsko pismenostjo je povezana tudi predbralna pismenost. Pri tem je pomembno, da se pri otroku razvija zavedanje o tisku, o smeri in načinih branja (Haramija, 2017a, str. 1). Družinska pismenost je del predbralne pismenosti, ki vključuje medgeneracijsko branje na vseh področjih dejavnosti ter na vseh področjih otrokovega razvoja. Definira se kot različne dejavnosti znotraj družine, povezane s pismenostjo v najširšem pomenu besede, ko hkrati sodelujejo različne generacije in se skupaj učijo (Licardo in Haramija, 2017, str. 1).

Tudi Grginič (2006 str. 18-19) meni, da ima za otrokov razvoj predšolske bralne pismenosti družina pomembno vlogo. Otrokove izkušnje že od rojstva naprej vplivajo na njegovo približevanje k pismenosti, k razvijanju bralnih in pisalnih spretnosti. Starši in člani družine so zanj prvi učitelji. V različnih dogodkih povezanih s pismenostjo so mu najprej za zgled, kako in za kaj uporabiti pismenost. Raziskave so pokazale, da imajo številne družinske aktivnosti v predšolskem obdobju, npr. glasno branje otrokom, pogovor ob knjigah, napisih v okolju in dejavnostih ob gledanju televizijskega programa pomemben vpliv na šolski uspeh, predvsem na učenje branja in razvijanje govorne zmožnosti. Ugotovili so, da so otroci, ki so se naučili brati in pisati pred vstopom v šolo, imeli veliko stikov s pisano in tiskano besedo. Pogosto so slišali kompleksno rabo jezika, zgodaj so se naučili, da obstaja povezava med zapisanimi in izgovorjenimi besedami, veliko pogosteje so videli starše pri branju, starši so jim brali veliko knjig, starši so kupovali ali si izposojali knjige zase in zanje, starši so knjižnico ali knjigarno obiskovali skupaj z njimi in doma so hranili veliko zalogo knjig. Pri teh otrocih doma sta bila branje in pisanje doma ovrednotena kot pomembni aktivnosti.

Z Grginič (2006, str. 18-19) se strinjata Licardo in Haramija (2017, str. 1), ki pravita, da je treba biti pri razvoju zgodnje pismenosti v predšolskem obdobju pozoren na tri dejavnike, ki se lahko vključijo v spodbujanje družinske pismenosti, in sicer, da je družini potrebna obkroženost z bralnim gradivom, da je otroku treba vsakodnevno brati in da so odrasli člani družine otroku za vzgled pismenosti (Licardo in Haramija, 2017, str. 1).

Družina vpliva na razvoj otrokove pismenosti z medsebojnim sodelovanjem, kar obsega izkušnje s pisanjem in branjem, ki jih otrok pridobiva v družinskem okolju. Fizično okolje obsega pripomočke za sporazumevanje in pisne vire, ki jih uporabljajo v družini (knjige,

revije, magnetne črke, didaktične igrače in računalnik). Pomembna je tudi čustvena in motivacijska klima, ki se nanaša na odnose med družinskimi člani, še posebej odnos staršev do pismenosti in njihova pričakovanja glede dosežkov otrok pri pismenosti (Grginič, 2006, str. 12). Dokazano je, da imajo otroci, ki jim starši v prvih treh letih življenja berejo in se pogovarjajo z njimi, močnejši temelj za uspešno branje in učenje v kasnejšem življenju (Jamnik, 1998a, str. 64). Starši so tisti, ki v svojih družinah oblikujejo ozračje za razvoj otrokove pismenosti. Otroci, ki jim matere pogosteje kupujejo knjige, jim berejo in skupaj z njimi hodijo v knjižnico, dosegajo višjo govorno kompetentnost kot drugi (Marjanovič Umek idr., 2005).

5 KNJIŽNICA IN PREDBRALNA PISMENOST

5.1 POMEN PREDBRALNE PISMENOSTI V KNJIŽNICI

Dlje časa je veljalo, da lahko grejo otroci v knjižnico šele, ko znajo brati. To se je spremenilo s Konvencijo o pravicah otrok. Tako so knjižnice počasi začele vpisovati otroke, ki so bili mlajši od treh let (Vilar, 2017b, str. 176).

Kot pravi Grginič (2006, str. 12), je ena izmed značilnosti otrok, ki so se naučili brati in pisati pred vstopom v šolo tudi ta, da so starši kupovali ali si izposojali knjige zase in za otroke ter knjižnico ali knjigarno obiskali skupaj z otrokom. S povedanim se strinja tudi Jamnik (1998a, str. 62), ki meni, da je vloga knjižnice in pogostih obiskov v njej je pomembna s stališča celotnega jezikovnega področja, torej tudi pri predopismenjevanju in govorni vzgoji.

V Strokovnih priporočilih in standardih za splošne knjižnice (2018, str. 32) je navedeno, da je tudi razvoj predbralne pismenosti otroka ena izmed knjižničnih vlog. Njen namen je intelektualni, čustveni, socialni, jezikovni in gibalni razvoj otroka, gradnja pozitivnega odnosa otroka do branja, ozaveščanje staršev in drugih pomenu razvoja predbralne pismenosti ter spodbujanje medkulturnega dialoga in sodelovalne kulture. Po Vilar (2017b, str. 28) se pismenost in bralna kultura razvijata skozi branje in z uporabo knjižnic ter vplivata na pozitiven odnos do branja in znanja skozi vse življenje. K temu prispevajo knjižnice z aktivno promocijo, premišljenim izborom kakovostnega gradiva, kakovostnih in ciljno usmerjenih storitev in kompetentnega osebja.

Knjižnica organizira dogodke in v lokalnem okolju ozavešča o pomenu razvoja predbralne pismenosti vse zainteresirane deležnike in spodbuja družinsko branje. Knjižnica svetuje staršem glede razvoja predbralne pismenosti (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice, 2018, str. 32). Knjižnice imajo pri razvoju bralne pismenosti zelo pomembno vlogo in v ta namen opravljajo mnogo aktivnosti ter nudijo mnogo storitev. Veliko vlogo opravljajo pri zagotavljanju otrokove obkroženosti z bralnim gradivom. Ne delujejo le kot prostor izposoje gradiva, temveč so v njih tudi dejavnosti za mlade bralce. Tudi knjižničarji opravljajo vlogo odraslega, ki je bralni zgled (Vilar, 2017a, str. 174-175).

Eno glavnih poslanstev splošnih knjižnic je spodbujanje branja, bralne pismenosti in bralne kulture. Knjižnice zagotavljajo spodbude (nudijo storitve, ki so povezan z branjem, za dojenčke, otroke, odrasle in ostalo spremstvo, delujejo kot model – informirajo in poučujejo starše in druge odrasle o porajajoči se pismenosti in bralni pismenosti, njune, pomenu in vlogi, oblikah in aktivnostih ter starše in druge odrasle usposabljuje, da znajo razvijati pismenost tudi v družinskem okolju ter zagotavljajo gradivo vsem uporabnikom (Vilar, 2017a, str. 175). Knjižnica z vlogo Razvoj predbralne pismenosti otroka poskuša povečati število otrok, ki so izkazali višjo raven predbralne pismenosti pri vstopu v šolo, število staršev, ki jih je knjižnica usposobila za razvoj predbralne pismenosti pri otrocih, število staršev, ki zaradi udeležbe na usposabljanju z otroki pogosteje obiskujejo knjižnico in število staršev, ki zaradi udeležbe na usposabljanju pogosteje otrokom na glas berejo. Pomembno vlogo pri tem ima osebje knjižnice, ki mora obvladati pisno in ustno komunikacijo pri delu z otroki ter ustrezen odnos do otrok in staršev. Poznati mora ciljni skupini namenjene tekoče založniške produkcije gradiva in ga biti sposobno ovrednotiti. Poznati mora otrokov razvoj in otroško literaturo, načine razvoja predbralne pismenosti in pedagoške metode za delo z otroki (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice, 2018, str. 33-34).

Vloga knjižničnih storitev za razvoj branja je pomembna tudi z družbenega vidika. Knjižnica omogoča tudi staršem otrok, da pridobivajo znanje in se v njenih prostorih družijo ter izmenjujejo izkušnje (Vilar, 2017a, str. 176). Pomembna je tudi izposoja knjig v knjižnici, saj otroci, ki že imajo zbirko knjig, s tem veliko pridobijo (Grginič, 2006, str. 12).

5.2 PREDŠOLSKA BRALNA ZNAČKA

Starši in vzgojitelji naj podpirajo otroke in jim na različne načine pomagajo, da razvijejo in uporabijo osnovne sposobnosti razumevanja. Z glasnim branjem in aktivnostmi ob branju omogočajo otrokom vpogled v strategije bralnega razumevanja. Glasno branje otrokom je potencialno bogat vir informacij in možnost za učenje jezika v razvojno občutljivih okoliščinah. Veliko raziskav je pokazalo pozitivno povezanost med glasnim branjem otrokom in različnimi vidiki govornega in pisnega jezikovnega razvoja pri otrocih. V številnih raziskavah je izpostavljena tudi pozitivna korelacija med glasnim branjem otrokom in stopnjo jezikovnega razvoja predbralcev (Grginič, 2005, str. 34-35). Glasno branje naj bi potekalo v družinah že od rojstva otroka in trajalo do 8. leta starosti. Mlajšim otrokom naj bi brali starši, dedki, babice, sorojenci in drugi člani družine. Branje naj bi postalo obred, vsak dan ob istem času, na istem mestu, najbolje zvečer. Tudi ko otrok že začne samostojno brati, je pomembno, da starši ne prenehajo z družinskim branjem (Grginič, 2006, str. 14-15).

Pri glasnem branju otrokom je pomembna predšolska bralna značka, saj je njen namen pridobiti starše, da bi brali svojim otrokom v predšolskem in zgodnjem bralnem obdobju. Število prebranih knjig ni pomembno. Pomembno je, da starši in otroci ob knjigah skupaj doživijo čar branja in literature (Jamnik, 1998b, str. 7). Pri predšolski bralni znački je za družine pomembno predvsem celotno in spodbudno sodelovanje ter strokovna in človeška podpora. Branje mora biti družinam v veselje. Glasno branje je dejanje in dajanje ljubezni. To sporočilo naj bi v družine prenesli s pomočjo bralne značke (Jamnik in Perko, 2017, str. 193).

Glinšek (1998, str. 9) zapiše, da je predšolska bralna značka pomembna, ker v današnjem času otrok prihaja intenzivneje v stik s knjigo že v predbralnem obdobju in ker se po mnenju mnogih strokovnjakov ravno v tej dobi oblikuje njegov odnos do knjige in branja.

Najbolje je, da predšolska bralna značka poteka med šolskim letom, od oktobra/novembra do marca/aprila. Na koncu bralne sezone je primerno pripraviti zaključno prireditev, kjer se zberejo otroci, starši, vzgojitelji in knjižničarke. Otroke je potrebno nagraditi s priznanji in če je mogoče, tudi s knjigami. Zelo primerna nagrada je na primer ogled predstave (Jamnik, 1998a, str. 8). Predšolska bralna značka ima velik pomen tudi kot motivacija za starše, ki morda ne znajo otrok navdušiti nad knjigami. Pokaže jim lahko, kako naj otroku berejo, se z njim o prebranem pogovarjajo, katere knjige so primerne za določeno starost otrok in kje jih

je mogoče dobiti. Predvsem pa starše pripravi do razmišljanja o pomenu knjige kot sredstva za osebno bogatenje in učenje novega v življenju njihovih otrok (Glinšek, 1998, str. 11).

5.3 BEREMO S SOVICO ZNALKO

V Knjižnici Šentjur se izvajajo različni dogodki za promocijo branja. Utrjevanje in širjenje bralne kulture je namenjeno vsem starostnim skupinam bralcev. Med projekte za širjenje bralne kulture spada tudi bralna značka za najmlajše – Beremo s sovico Znalko (Knjižnica Šentjur, 2020e, str. 8). Projekt bralne značke za najmlajše – Beremo s sovico Znalko je eden od tradicionalnih projektov, ki jih organizira Knjižnica Šentjur. Na tem projektu se skuša vzpodbuditi tako starše, da otrokom berejo pravljice, kot tudi otroke, da si ob poslušanju pravljic širijo besedni zaklad (Godler, 2017).

Projekt predšolske bralne značke Beremo s sovico Znalko se je v Knjižnici Šentjur začel jeseni, leta 2014. Z njim knjižnica promovira otroško literaturo, odpira možnosti mreženja med kulturnimi ponudniki in širi poti pridobivanja novih članov knjižnice (Knjižnica Šentjur, 2020e, str. 12). V projektu lahko sodelujejo predšolski otroci in tisti v prvem izobraževalnem obdobju. Znak knjižnice je sovica in z uvedbo bralne značke za najmlajše je sovica dobila tudi ime, Znalka. Pripravljen je bil izbor in seznam kakovostnih otroških knjig, ki jih starši prebirajo skupaj z otroki. Otroci si lahko do marca naslednjega leta s seznama izberejo štiri knjige na mladinskem oddelku in eno pravljico po lastnem izboru. Ko so knjige prebrane, narišejo risbice o vsebini, ki so jo poslušali. Risbice otroci pokažejo ob obisku knjižnice, kjer knjižničarka nanje odtisne žig. Teden zaključka bralne značke za najmlajše je Mednarodni dan knjig za otroke (2. april), rojstni dan danskega pravljicarja Hansa Christiana Andersena. Takrat knjižničarke otroške risbice razstavijo na stopnišču knjižnice in za otroke ter njihove starše organizirajo predstavo in otrokom podelijo bralna priznanja (Knjižnica Šentjur, 2020a).

6 RAZISKAVA

6.1 HIPOTEZE

V pisni nalogi smo želeli preveriti naslednje hipoteze:

- Zaradi predšolske bralne značke Beremo s sovico Znalko starši z otroci pogosteje obiščejo knjižnico in pogosteje vpišejo svoje otroke v knjižnico.
- Zaradi predšolske bralne značke starši doma pogosteje naglas berejo svojim otrokom.
- Zaradi predšolske bralne značke si starši za otroke izposodijo več knjig.
- Bralna značka Beremo s sovico Znalko je med starši in otroci dobro poznana.
- Starši so zadovoljni z izborom knjig za bralno značko in z nagrado, ki jo prejmejo otroci ob zaključku.

6.2 METODOLOGIJA

Osnovna teoretična izhodišča smo pridobili s pregledom domače in tuje literature. Raziskovalni podatki so bili pridobljeni z metodo ankete, ki je ena izmed znanstvenih metod zbiranja kvantitativnih podatkov. Anketa je metoda zbiranja podatkov, s pomočjo katere lahko pridemo do podatkov o stališčih in mnenjih anketirancev. Je ekonomična, saj s pravilno oblikovano anketo pridemo v kratkem času do velikega števila informacij. Pri anketi lahko uporabimo odprta, polodprta in zaprta vprašanja (Ambrožič, 2005). Mi smo uporabili pisni vprašalnik, ki je vključeval odprta, polodprta in zaprta vprašanja. K sodelovanju k anketi smo povabili starše, ki so svojega otroka vpisali k predšolski bralni znački Beremo s sovico Znalko v Knjižnici Šentjur.

Anketa se je nanašala na pogostost sodelovanja otrok pri bralni znački ter njihovega obiskovanja knjižnice skupaj s starši, načine spodbujanja bralne kulture v družinskem okolju ter vpliv sodelovanja pri bralni znački. Zanimalo nas je tudi, kako prepoznavna je bralna značka med starši predšolskih otrok in ali so z njo zadovoljni. Anketo smo izvedli v Knjižnici Šentjur.

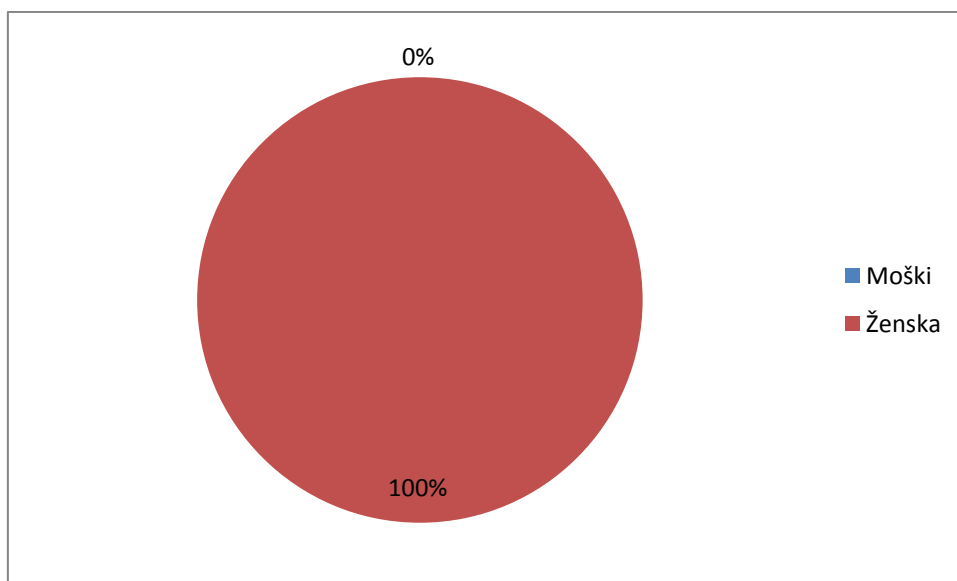
Pri anketi smo oblikovali vprašalnik, ki je vseboval 22 vprašanj, od tega 2 demografski vprašanja, 15 zaprtih vprašanj, 2 polodprti vprašanja, 2 odprti vprašanja in eno mersko lestvico. Anketa je bila dostopna od 20. 11. 2020 do 9. 1. 2021, v celoti pa jo je izpolnilo 52 anketirancev, kar je nekoliko več kot polovica vseh, ki sodelujejo pri predšolski bralni znački Beremo s sovico Znalko. Vzorčenje je bilo priložnostno, zato rezultatov ne moremo posploševati na celotno populacijo, torej na vse sodelujoče pri projektu Beremo s sovico Znalko. Pri raziskavi smo naleteli na nekatere omejitve, saj je zaradi situacije s SARS-CoV-2 v Knjižnici Šentjur med izvajanjem raziskave nekaj časa potekala brezstična izposoja in

posledično nismo dosegli toliko potencialnih anketirancev, kot bi jih lahko v drugačnih okoliščinah.

6.3 REZULTATI

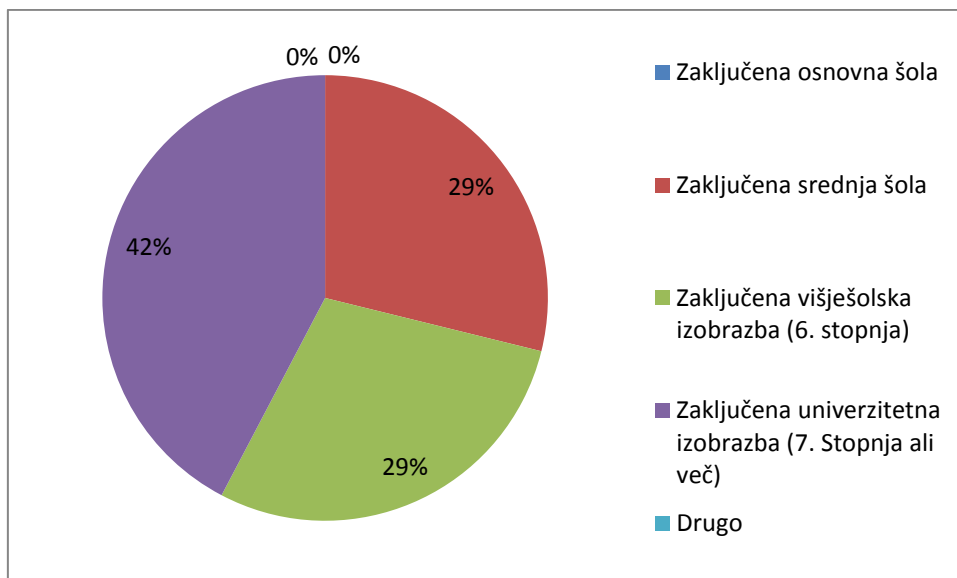
V celoti je anketo (Priloga 1) izpolnilo 52 staršev. Vzorec vseh vprašanih ima naslednje demografske značilnosti.

Anketni vprašalnik je izpolnilo 100 % žensk in noben moški (Slika 1).

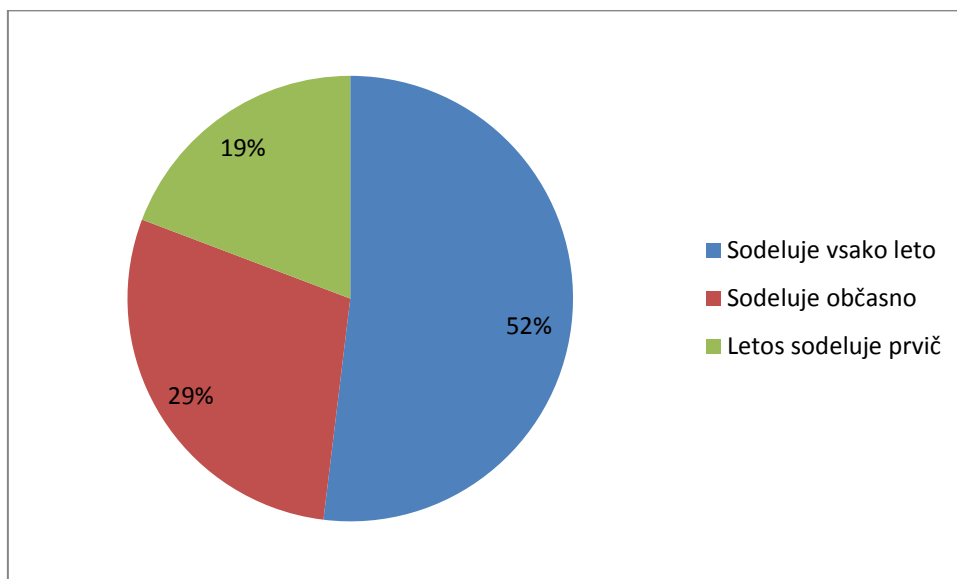
Slika 1: Odstotek moških in žensk, ki so izpolnili anketni vprašalnik (n = 52)

Med anketiranimi je bilo največ takšnih, ki so zaključili univerzitetno izobrazbo (42 %) in 29 % takšnih, ki so zaključili srednjo šolo ali višješolsko izobrazbo. Nihče izmed anketirancev ni imel zaključene le osnovnošolske izobrazbe ali drugega (Slika 2).

Slika 2: Izobrazba anketirancev (n = 52)

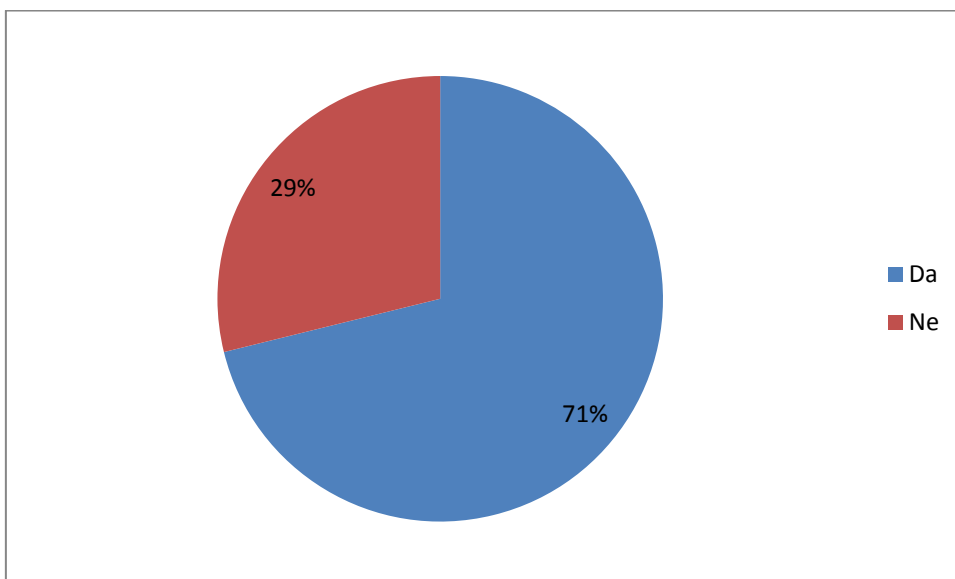
Pri prvem vprašanju nas je zanimalo, kako pogosto otrok sodeluje pri bralni znački Beremo s sovico Znalko (Slika 3). Ugotovili smo, da večina otrok anketiranih pri bralni znački sodeluje vsako leto (52 %). 29 % jih pri bralni znački sodeluje občasno, 19 % pa jih letos pri bralni znački sodeluje prvič.

Slika 3: Pogostost, s katero so otroci sodelovali pri bralni znački (n = 52)

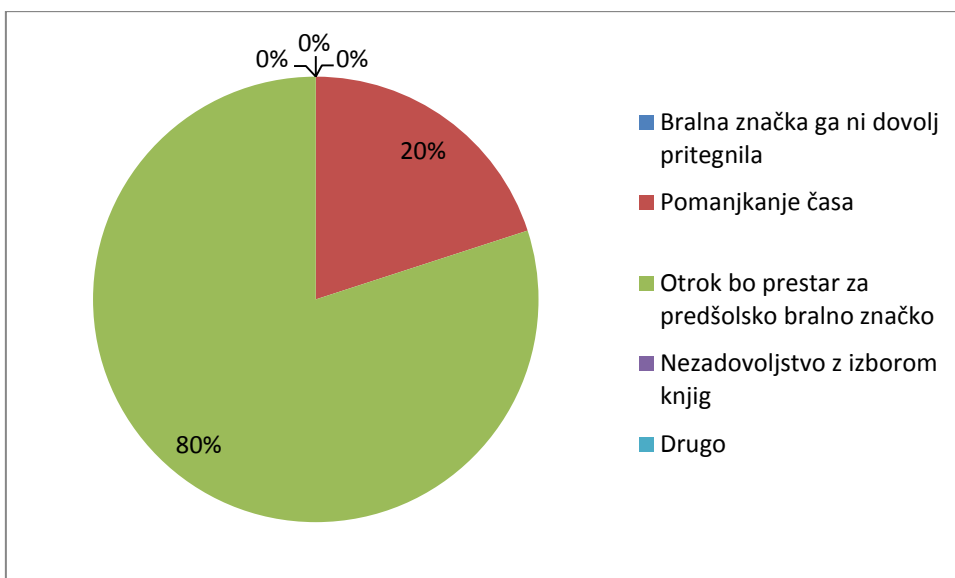
Nato nas je zanimalo, ali bodo otroci anketiranih naslednje leto ponovno sodeloval pri bralni znački Beremo s sovico Znalko (Slika 4). Večina anketiranih (71 %) je odgovorila, da bo njihov otrok naslednje leto pri bralni znački ponovno sodeloval. Le 29 % vprašanih je odgovorilo, da otrok pri bralni znački ne bo več sodeloval. Tisti, ki so odgovorili, da otrok pri

bralni znački ne bo več sodeloval, so bili usmerjeni na vprašanje, kaj je razlog za nesodelovanje.

Slika 4: Sodelovanje pri bralni znački naslednje leto (n = 52)

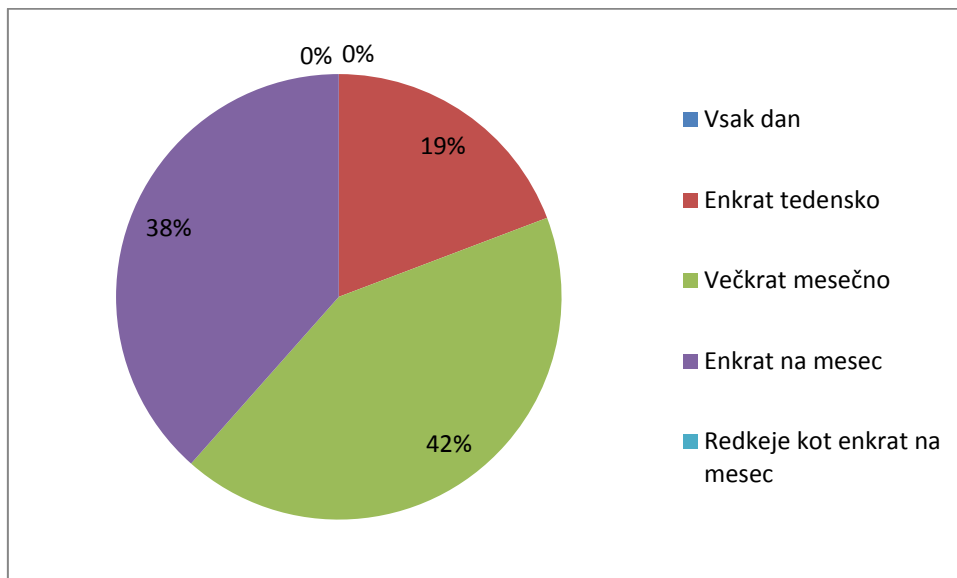
Razlogi, zakaj otrok pri bralni znački ne bo več sodeloval, so bili naslednji (Slika 5): bralna značka ga ni dovolj pritegnila (0 %), pomanjkanje časa (20 %), otrok bo prestar za predšolsko bralno značko (80 %), nezadovoljstvo z izborom knjig (0 %) in drugo (0 %).

Slika 5: Zakaj otroci ne bodo več sodelovali pri bralni znački (n = 15)

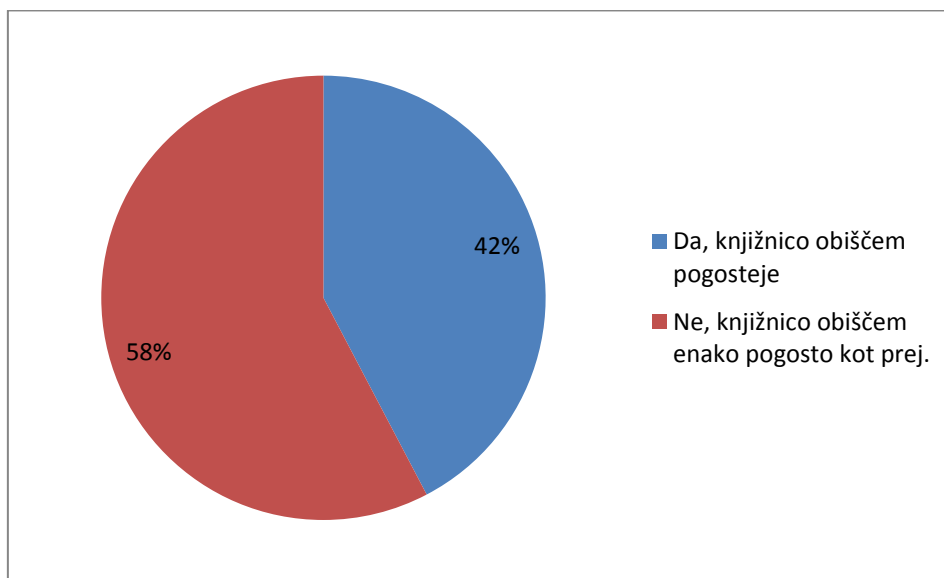
Na vprašanje, kako pogosto z otroki obiščejo knjižnico, je največ anketirancev odgovorilo, da knjižnico obiščejo večkrat mesečno (42 %). Nekoliko manj (38 %) jih je odgovorilo, da

knjižnico obiščejo enkrat na mesec. 19 % anketiranih je odgovorilo, da knjižnico obiščejo enkrat tedensko. Nihče izmed anketiranih ni odgovoril, da knjižnico obišče vsak dan ali da jo obišče redkeje kot enkrat na mesec (Slika 6).

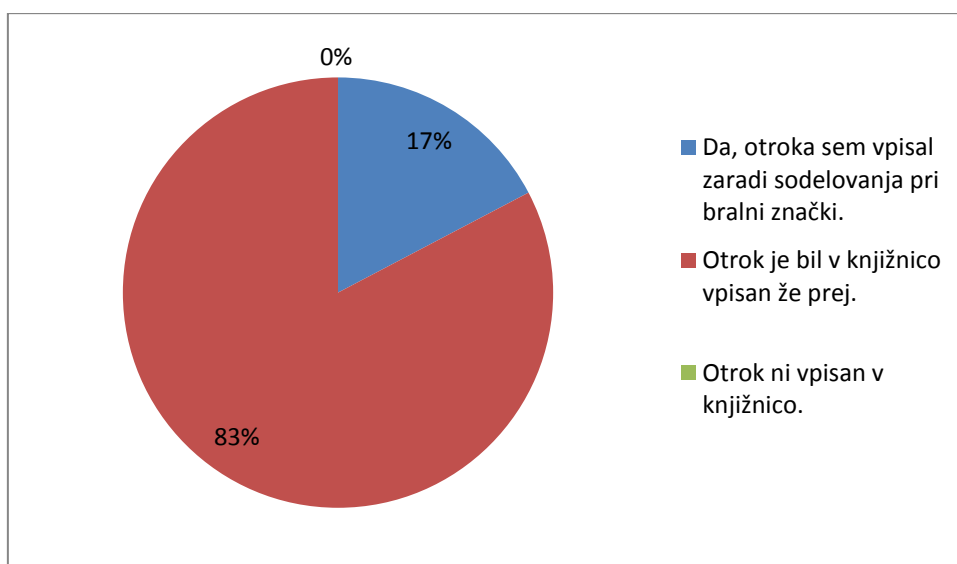
Slika 6: Kako pogosto starši z otroki obiščejo knjižnico (n = 52)

Na vprašanje, ali so zaradi bralne značke začeli z otrokom pogosteje obiskovati knjižnico (Slika 7), je 58 % anketirancev odgovorilo, da knjižnico obiščejo enako pogosto kot prej in 42 %, da knjižnico zaradi bralne značke obiščejo pogosteje.

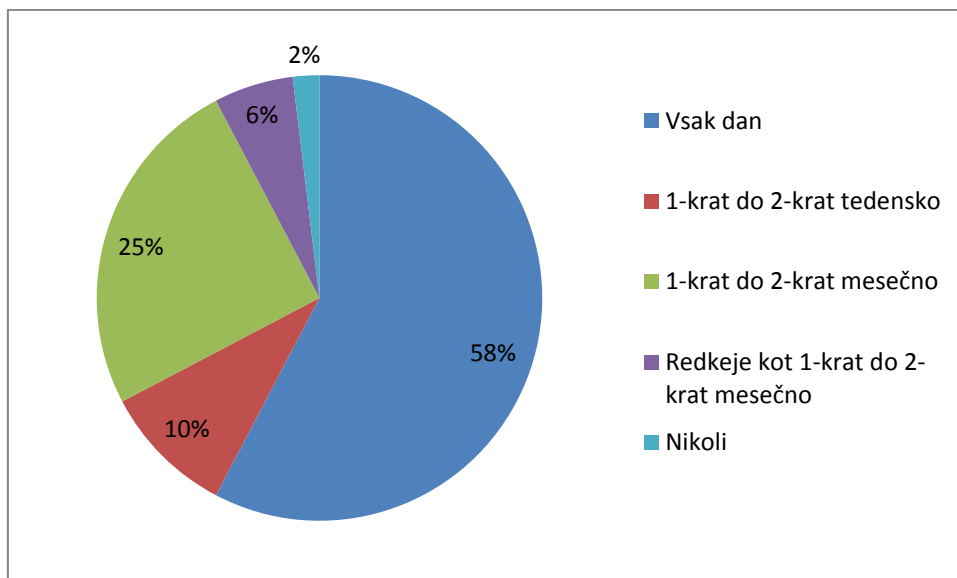
Slika 7: Pogostejše obiskovanje knjižnice (n = 52)

Zanimalo nas je tudi, ali so anketiranci otroka vpisali v knjižnico zaradi sodelovanja pri bralni znački Beremo s sovico Znalko (Slika 8). Največ vprašanih (83 %) je odgovorilo, da je bil njihov otrok v knjižnico vpisan že prej. Le 17 % jih je odgovorilo, da so otroka vpisali v knjižnico zaradi sodelovanja pri bralni znački. Nihče izmed vprašanih ni odgovoril, da otrok ni vpisan v knjižnico.

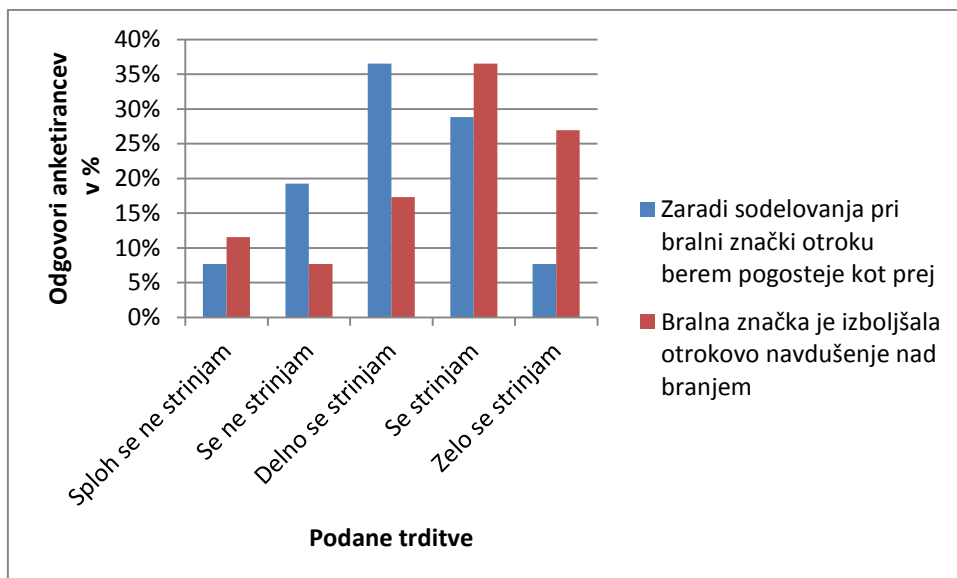
Slika 8: Vpis otrok v knjižnico zaradi predšolske bralne značke (n = 52)

Na vprašanje, kako pogosto otroku berejo knjige (Slika 9), je največ anketirancev odgovorilo, da knjige otroku berejo vsak dan (58 %). Naslednji je bil odgovor, da knjige berejo 1-krat do 2-krat mesečno (25 %). 6 % jih je odgovorilo, da knjige otroku berejo 1-krat do 2-krat tedensko. 6 % jih je odgovorilo, da knjige otroku berejo redkeje kot 1-krat mesečno in 2 %, da knjig otrokom ne berejo nikoli.

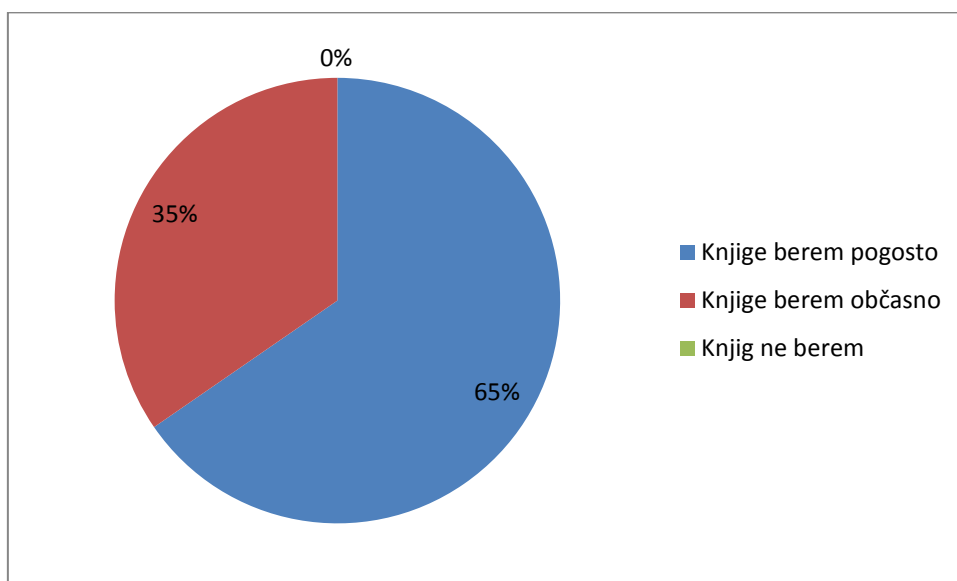
Slika 9: Pogostost branja knjig otrokom (n = 52)

Anketirance smo prosili, da podajo strinjanje oz. nestrinjanje z naslednjima trditvama (Slika 10): Zaradi sodelovanja pri bralni znački otroku berem pogosteje kot prej in bralna značka je izboljšala otrokovo navdušenje nad branjem. Pri prvi trditvi je najmanj (8 %) vprašanih odgovorilo, da se s trditvijo sploh ne strinjajo. Enako število jih je odgovorilo, da se s trditvijo zelo strinjajo. Največ (37 %) jih je odgovorilo, da se s trditvijo strinjajo delno. Nekoliko manj (29 %) jih je odgovorilo, da se s trditvijo strinjajo. 19 % pa jih je odgovorilo, da se s trditvijo ne strinjajo. S trditvijo: »bralna značka je izboljšala otrokovo navdušenje nad branjem« se je strinjalo 37 % vprašanih. Nekoliko manj (27 %) jih je odgovorilo, da se s trditvijo zelo strinjajo. 17 % jih je odgovorilo, da se s trditvijo strinjajo delno. 12 % jih je odgovorilo, da se s trditvijo sploh ne strinjajo in le 8 %, da s trditvijo ne strinjajo.

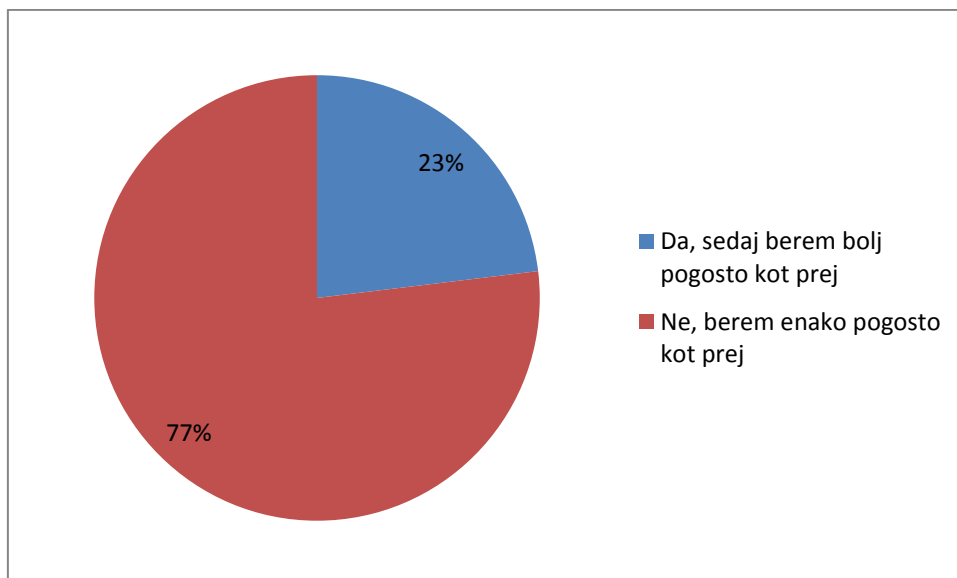
Slika 10: Ocenjevalna lestvica pogostosti in navdušenja branja otrokom (n = 52)

Zanimalo nas je, ali tudi anketiranci berejo knjige (Slika 11). Ugotovili smo, da največ vprašanih (65 %) knjige bere pogosto. 35 % knjige bere občasno, nihče pa ni odgovoril, da knjig ne bere.

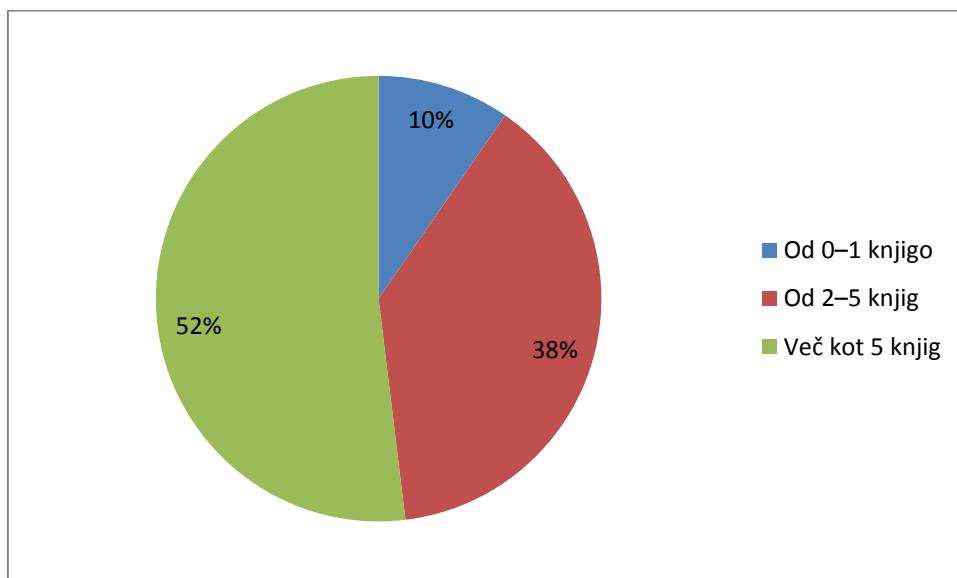
Slika 11: Pogostost branja knjig pri starših (n = 52)

V povezavi s prejšnjim vprašanjem smo želeli izvedeti, ali so se zaradi branja otroku anketiranci tudi sami bolj navdušili nad branjem (Slika 12). 77 % jih je odgovorilo, da berejo enako pogosto kot prej in 23 %, da knjige sedaj berejo bolj pogosto.

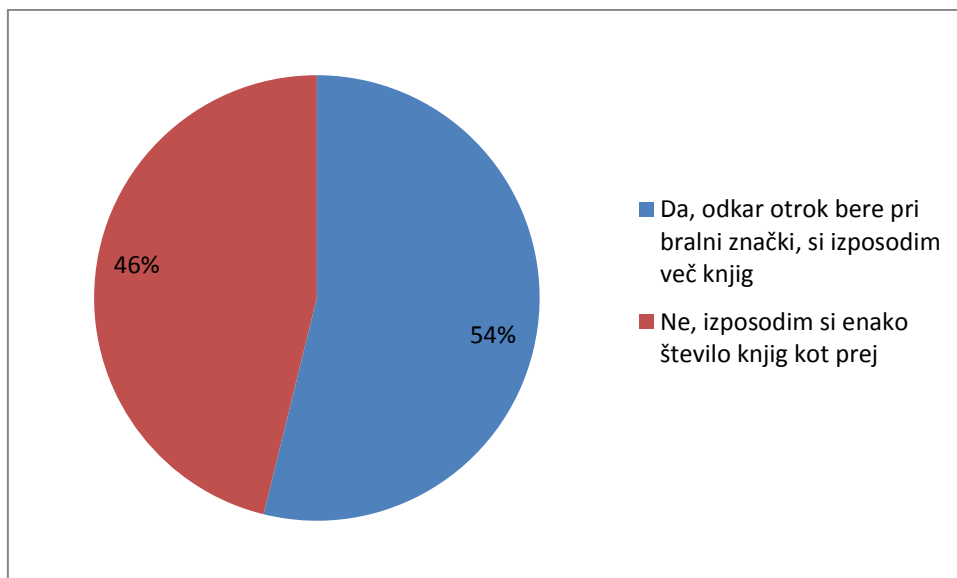
Slika 12: Pogostejše branje staršev zaradi branja otrokom (n = 52)

Nadalje smo anketirance vprašali, koliko knjig si sposodijo ob enem obisku (Slika 13). Ugotovili smo, da si največ anketirancev ob enem obisku izposodi več kot 5 knjig (52 % vprašanih). Nekoliko manj (38 %) anketirancev si ob enem obisku izposodi od 2-5 knjig. Le 10 % anketiranih si ob enem obisku izposodi od 0-1 knjigo.

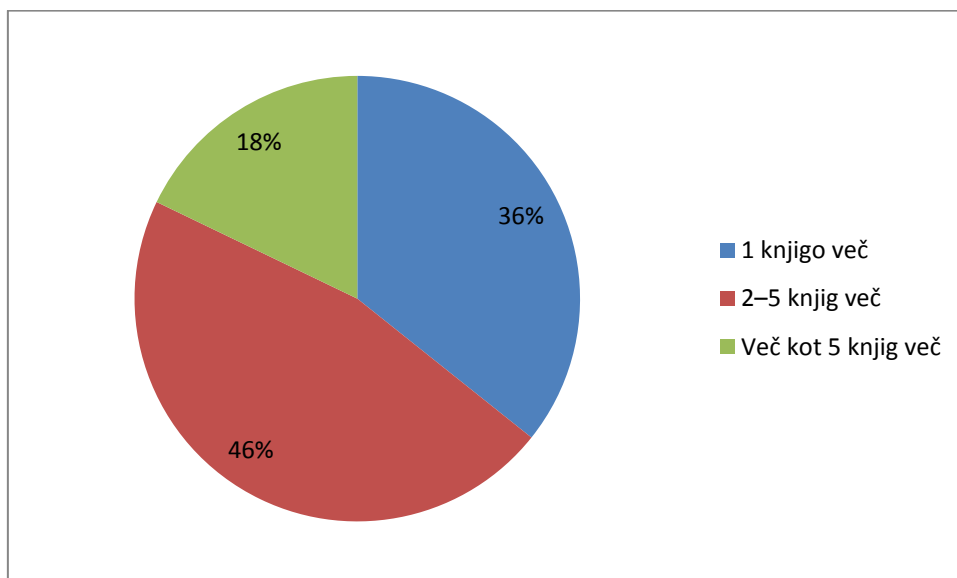
Slika 13: Število izposojenih knjig (n = 52)

Na vprašanje, ali menijo, da si zaradi bralne značke izposodijo več knjig za otroka je 54 % anketirancev odgovorilo, da si, odkar otrok bere pri bralni znački, izposodijo več knjig in 46 %, da si izposodijo enako število knjig kot prej (Slika 14).

Slika 14: Več ali manj izposojenih knjig (n = 52)

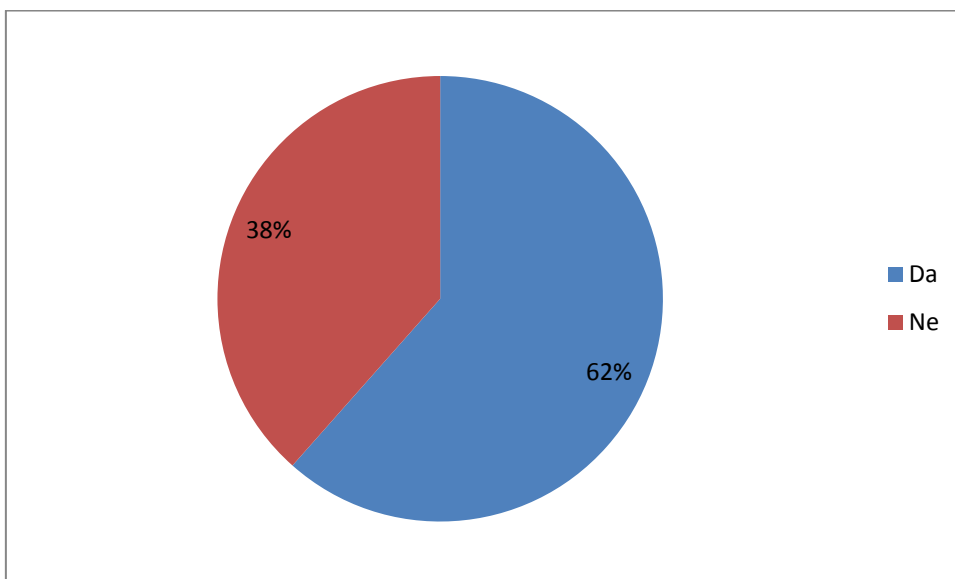
Tiste, ki so na zgornje vprašanje odgovorili z da, smo vprašali še, koliko več knjig si izposodijo (Slika 15). Največ (46 %) jih je odgovorilo, da si izposodijo 2-5 knjig več. Nekoliko manj (36 %) jih je odgovorilo, da si izposodijo 1 knjigo več. 18 % jih je odgovorilo, da si izposodijo več kot 5 knjig več.

Slika 15: Višje število izposojenih knjig (n = 28)

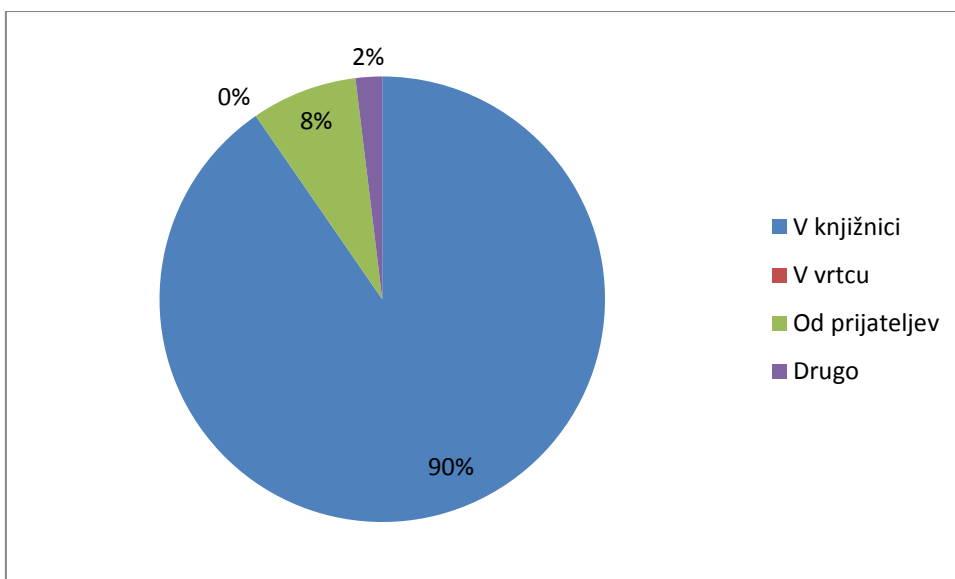
Raziskovali smo tudi prepoznavnost bralne značke za predšolske otroke (Slika 16). Zato nas je najprej zanimalo, ali anketiranci menijo, da je bralna značka Beremo s sovico Znalko

dovolj oglaševana (Slika 16). 62 % vprašanih je menilo, da je bralna značka dovolj oglaševana, 38 % pa se jih s tem ni strinjalo.

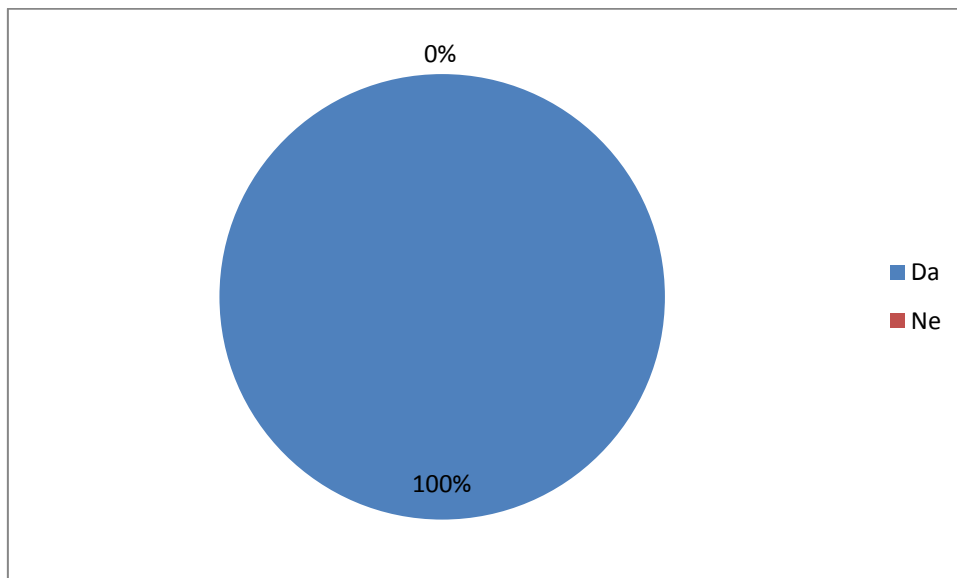
Slika 16: Oglaševanje bralne značke Beremo s sovico Znalko (N = 52)

Zanimalo nas je tudi, kje so anketiranci dobili informacije o bralni znački (Slika 17). Velika večina (90 %) jih je odgovorila, da so informacije o bralni znački dobili v knjižnici. 8 % jih je odgovorilo, da so informacije dobili od prijateljev, 2 % pa sta odgovorila, da sta informacije dobila drugje.

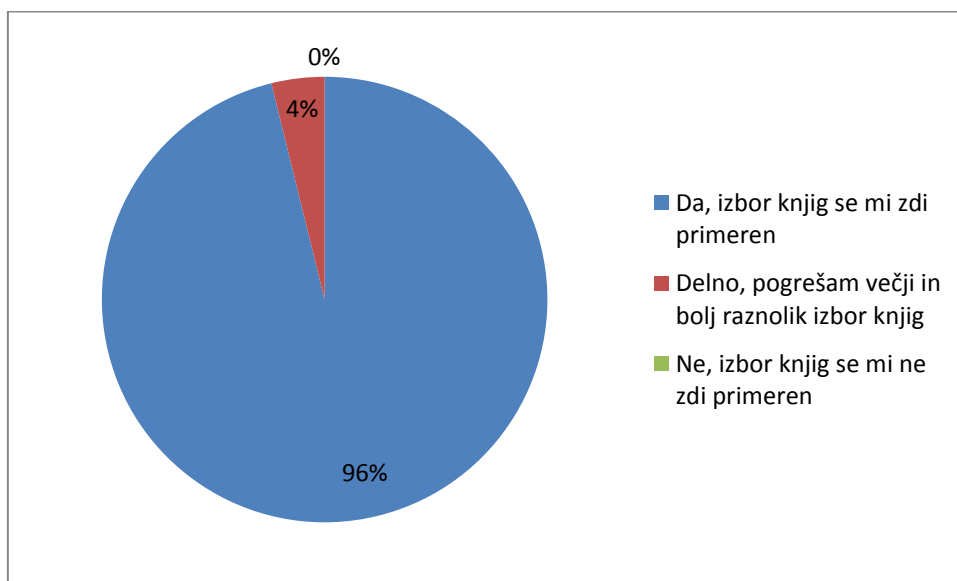
Slika 17: Pridobivanje informacij o bralni znački (n = 52)

Nato smo anketirance vprašali, ali so v Knjižnici Šentjur dobili dovolj informacij o bralni znački (Slika 18). Vsi anketiranci (100 %) so odgovorili, da so v Knjižnici Šentjur dobili dovolj informacij o bralni znački.

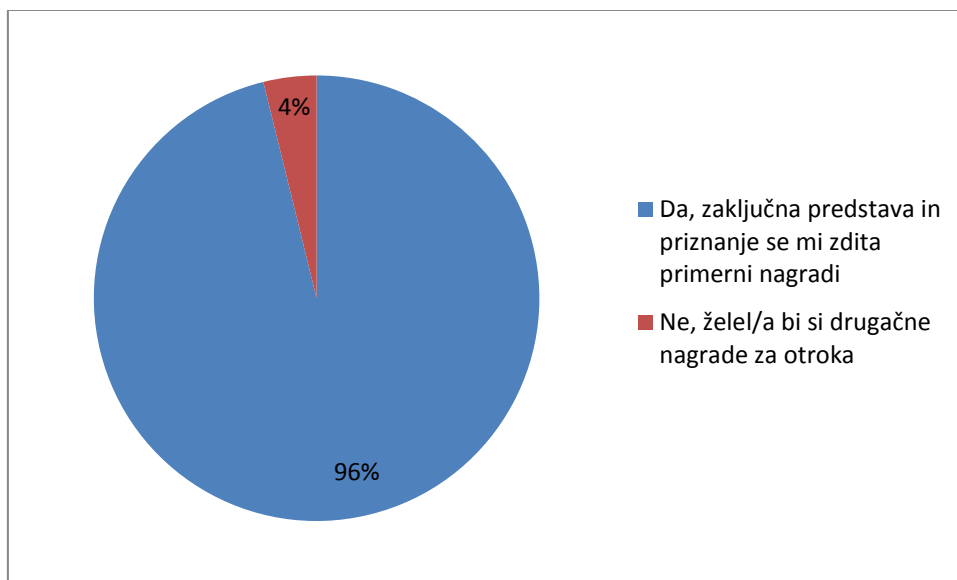
Slika 18: Zadovoljstvo s pridobivanjem informacij o bralni znački v Knjižnici Šentjur (n = 52)

Zanimalo nas je tudi, ali se zdi anketirancem izbor knjig za bralno značko Beremo s sovico Znalko primeren (Slika 19). Velika večina (96 %) je odgovorila, da se jim izbor knjig zdi primeren. Le 4 % so odgovorili, da se jim zdi izbor delno primeren in da pogrešajo večji izbor knjig. Nihče ni odgovoril, da se jim izbor knjig ne zdi primeren.

Slika 19: Primernost izbora knjig za bralno značko (n = 52)

Anketirance smo vprašali tudi, ali se jim zdita zaključna predstava in priznanje primerni nagradi za otroka, ki sodeluje pri bralni znački (Slika 20). Velika večina (96 %) jih je odgovorila, da se jim priznanje in predstava zdita primerni nagradi. Le 4 % so odgovorili, da bi si za otroka želeli drugačne nagrade.

Slika 20: Primernost nagrade ob zaključku bralne značke (n = 52)

Tiste anketirance, ki so na zgornje vprašanje odgovorili z »ne« smo v odprtem tipu vprašanja prosili, naj navedejo kakšna nagrada bi se jim zdela primerna. Eden izmed anketirancev je zapisal, da bi se mu zdelo dobro, da bi se letos razmislilo o drugačni nagradi, saj najbrž ne bo mogoče ponuditi predstave v zaprtem prostoru. Drugih odgovorov na to vprašanje ni bilo.

Za zaključek smo anketirancem postavili še odprto vprašanje, kjer nas je zanimalo, ali bi pri bralni znački Beremo s sovico Znalko kaj spremenili. Eden izmed anketiranih je zapisal, da bi želel še večji izbor knjig, eden pa je pohvalil, da je projekt odličen.

7 RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI

V prvi hipotezi smo predvidevali, da zaradi predšolske bralne značke Beremo s sovico Znalko starši z otroci pogosteje obiščejo knjižnico in pogosteje vpišejo svoje otroke v knjižnico.

Najprej nas je zanimalo, kako pogosto otrok sodeluje pri bralni znački Beremo s sovico Znalko, saj Glinšek (1998, str. 9) zapiše, da je predšolska bralna značka pomembna, ker otrok

intenzivneje prihaja v stik s knjigo že v predbralnem obdobju in ker se po mnenju mnogih strokovnjakov ravno v tej dobi oblikuje njegov odnos do knjige in branja. Ugotovili smo, da večina otrok anketiranih pri bralni znački sodeluje vsako leto (52 %), 29 % jih pri bralni znački sodeluje občasno, 19 % pa jih letos pri bralni znački sodeluje prvič.

Nato nas je zanimalo, ali bodo otroci anketiranih naslednje leto ponovno sodelovali pri bralni znački Beremo s sovico Znalko. Večina anketiranih (71 %) je odgovorila, da bo njihov otrok naslednje leto pri bralni znački ponovno sodeloval. Le 29 % vprašanih je odgovorilo, da otrok pri bralni znački ne bo več sodeloval. Tisti, ki so odgovorili, da otrok pri bralni znački ne bo več sodeloval, so bili usmerjeni na vprašanje, kaj je razlog za nesodelovanje. Kot razlog je večina (80 %) navedla, da bo otrok prestar za sodelovanje pri bralni znački in le 20 % pomanjkanje časa. Drugih razlogov za nesodelovanje ni bilo. Iz rezultatov lahko sklepamo, da večina otrok, ki pri predšolski bralni znački sodeluje enkrat, sodeluje tudi vsa nadaljnja leta, dokler niso za to vrsto bralne značke prestari.

Z anketo smo ugotovili tudi, da največ anketirancev (42 %) knjižnico obišče večkrat mesečno, nekoliko manj (38 %) enkrat na mesec in 19 % enkrat na teden, torej lahko sklepamo, da večina anketirancev knjižnico obiskuje pogosto.

Pri naslednjem vprašanju, ali zaradi sodelovanja otrok pri bralni znački Beremo s sovico Znalko anketiranci pogosteje obiščejo knjižnico, smo izvedeli, da 58 % anketirancev knjižnico obišče pogosteje, 42 % pa knjižnico obišče enako pogosto kot prej. Iz rezultata lahko sklepamo, da zaradi predšolske bralne značke pogosteje obišče knjižnico približno polovica anketirancev, torej lahko prvi del hipoteze delno potrdimo.

Nadalje nas je zanimalo tudi, ali so anketiranci otroka vpisali v knjižnico zaradi sodelovanja pri bralni znački Beremo s sovico Znalko. Največ vprašanih (83 %) je odgovorilo, da je bil njihov otrok v knjižnico vpisan že prej. Le 17 % jih je odgovorilo, da so otroka vpisali v knjižnico zaradi sodelovanja pri bralni znački. Nihče izmed vprašanih ni odgovoril, da otrok ni vpisan v knjižnico. Glede na rezultate, moramo drugi del hipoteze, da starši zaradi sodelovanja otrok pri predšolski bralni znački pogosteje vpišejo svoje otroke v knjižnico, ovreči.

V drugi hipotezi smo predvidevali, da zaradi predšolske bralne značke starši doma pogosteje naglas berejo svojim otrokom.

Grginič (2008, str 18-19) meni, da ima za otrokov razvoj predšolske bralne pismenosti družina pomembno vlogo, saj so raziskave pokazale, da imajo številne družinske aktivnosti v predšolskem obdobju, npr. glasno branje otrokom, pomemben vpliv na šolski uspeh, na učenje branja in razvijanje govorne zmožnosti. Zato smo v anketi staršem zastavili vprašanje, kako pogosto otroku berejo knjige. Največ anketirancev je odgovorilo, da knjige otroku berejo vsak dan (58 %). Naslednji je bil odgovor, da knjige berejo 1-krat do 2-krat mesečno (25 %). Le 10 % jih je odgovorilo, da knjige otroku berejo 1-krat do 2-krat tedensko. 6 % jih je odgovorilo, da knjige otroku berejo redkeje kot 1-krat mesečno in 2 %, da nikoli. Iz rezultatov lahko sklepamo, da večina staršev, katerih otroci sodelujejo pri predšolski bralni znački, pogosto naglas bere svojim otrokom in da se zavedajo, da je glasno branje otrokom pomembno.

V povezavi z zgornjim vprašanjem smo nato anketirance prosili, da podajo strinjanje oz. nestrinjanje s trditvijo, da zaradi sodelovanja pri bralni znački otroku berejo pogosteje kot prej, saj naj bi glasno branje potekalo v družinah že od rojstva otroka in trajalo do 8. leta starosti. Tudi ko otrok že začne samostojno brati, je pomembno, da starši ne prenehajo z družinskim branjem (Grginič, 2006, str. 14-15). S trditvijo se je zelo strinjalo, strinjalo ali delno strinjalo 74 % anketirancev. Le 26 % se s trditvijo ni strinjalo ali sploh ni strinjalo. Iz rezultata lahko sklepamo, da večina anketiranih zaradi sodelovanja pri predšolski bralni znački otrokom bere pogosteje kot prej.

Zanimalo nas je, ali tudi anketiranci berejo knjige, saj Licardo in Haramija (2017, str. 1) menita, da je treba biti pri razvoju zgodnje pismenosti v predšolskem obdobju pozoren na tri dejavnike, ki se lahko vključijo v spodbujanje družinske pismenosti, in sicer, da je družini potrebna obkroženost z bralnim gradivom, da je otroku treba vsakodnevno brati in da so odrasli člani družine otroku za vzgled pismenosti. Ugotovili smo, da največ vprašanih (65 %) knjige bere pogosto in 35 % občasno. Nihče ni odgovoril, da knjig ne bere. Glede na odgovore lahko vidimo, da ima večina staršev, katerih otroci sodelujejo pri predšolski bralni znački, dobro razvite bralne navade in so posledično otrokom lahko za vzgled.

V povezavi s prejšnjim vprašanjem smo želeli izvedeti, ali so se zaradi branja otroku anketiranci tudi sami bolj navdušili nad branjem. 77 % jih je odgovorilo, da berejo enako pogosto kot prej in 23 %, da knjige sedaj berejo bolj pogosto. Nadalje smo anketirance vprašali, koliko knjig si sposodijo ob enem obisku. Ugotovili smo, da si največ anketirancev ob enem obisku izposodi več kot 5 knjig (52 %). Nekoliko manj (48 %) si ob enem obisku izposodi od 2-5 knjig. Le 10 % anketiranih si ob enem obisku izposodi od 0-1 knjigo. Glede na odgovore lahko sklepamo, da v nekaterih primerih (sicer manj kot pri četrtini) predšolska bralna značka pozitivno vpliva tudi na bralne navade staršev.

Glede na rezultate, lahko drugo hipotezo, da zaradi predšolske bralne značke starši doma pogosteje naglas berejo svojim otrokom, potrdimo.

Pri tretji hipotezi smo raziskovali, ali si starši zaradi predšolske bralne značke za otroke izposodijo več knjig. Dokazano je, da imajo otroci, ki jim starši v prvih treh letih življenja berejo in se pogovarjajo z njimi, močnejši temelj za uspešno branje in učenje v kasnejšem življenju (Jamnik, 1998a, str. 64). Poleg tega je izposoja knjig v knjižnici pomembna, ker otroci, ki že imajo zbirko knjig, s tem veliko pridobijo (Grginič, 2006, str. 12).

Anketiranci so podali strinjanje oziroma nestrinjanje s trditvijo, da je bralna značka izboljšala otrokovo navdušenje nad branjem. S trditvijo se je zelo strinjalo, strinjalo ali delno strinjalo 81 % anketiranih. Le 19 % vprašanih se s trditvijo ni strinjalo ali sploh ni strinjalo. Na naslednje vprašanje, ali menijo, da si zaradi bralne značke izposodijo več knjig za otroka, je 54 % anketirancev odgovorilo, da si, odkar otrok bere pri bralni znački, izposodijo več knjig in 46 %, da si izposodijo enako število knjig kot prej. Tiste, ki so na zgornje vprašanje odgovorili z da, smo vprašali še, koliko več knjig si izposodijo. Največ (46 %) jih je odgovorilo, da si izposodijo 2-5 knjig več. Nekoliko manj (36 %) jih je odgovorilo, da si izposodijo 1 knjigo več. 18 % jih je odgovorilo, da si izposodijo več kot 5 knjig več. Iz rezultatov lahko sklepamo, da predšolska bralna značka pri otrocih povečuje navdušenje za branje in da si posledično njihovi starši zanje izposodijo več knjig, najpogosteje od 2-5 knjig več, kot bi si jih izposodili običajno. Glede na rezultate, lahko hipotezo, da si starši zaradi predšolske bralne značke za otroke izposodijo več knjig, potrdimo.

Glede na Strokovna priporočila in standarde za splošne knjižnice (2018, str. 32), kjer je zapisano, da Knjižnica organizira dogodke in v lokalnem okolju ozavešča o pomenu razvoja predbralne pismenosti vse zainteresirane deležnike in spodbuja družinsko branje ter svetuje staršem glede razvoja predbralne pismenosti, smo kot naslednjo hipotezo postavili trditev: Bralna značka Beremo s sovico Znalko je med starši in otroci dobro poznana.

Najprej nas je zanimalo, ali anketiranci menijo, da je bralna značka Beremo s sovico Znalko dovolj oglaševana. 62 % vprašanih je menilo, da je bralna značka dovolj oglaševana, 38 % se jih s tem ni strinjalo. Zanimalo nas je tudi, kje so anketiranci dobili informacije o bralni znački. Velika večina (90 %) je odgovorila, da so informacije o bralni znački dobili v knjižnici. 8 % jih je odgovorilo, da so informacije dobili od prijateljev, 2 % pa sta odgovorila, da sta informacije dobila drugje.

Nato smo anketirance vprašali, ali so v Knjižnici Šentjur dobili dovolj informacij o bralni znački, saj se po Vilar (2017a, str. 28) pismenost in bralna kultura razvijata skozi branje in z uporabo knjižnic ter vplivata na pozitiven odnos do branja in znanja skozi vse življenje. K temu prispevajo knjižnice z aktivno promocijo, premišljenim izborom kakovostnega gradiva, kakovostnih in ciljno usmerjenih storitev in kompetentnega osebja. Vsi anketiranci (100 %) so odgovorili, da so v Knjižnici Šentjur dobili dovolj informacij o bralni znački.

Iz odgovorov lahko sklepamo, da je bralna značka v knjižnici dovolj dobro oglaševana in da knjižničarke o bralni znački staršem podajo dovolj informacij. Ker pa smo ugotovili, da je večina anketiranih za predšolsko bralno značko slišala v knjižnici, bi bilo morda v prihodnosti smiselno tudi oglaševanje v vrtcih, na spletu ... Kljub temu lahko hipotezo, da je bralna značka Beremo s sovico Znalko je med starši in otroci dobro poznana, potrdimo. Za bolj natančno raziskavo te hipoteze bi bilo smiselno narediti še anketo med starši, ki obiskujejo knjižnico, vendar njihov otrok ne sodeluje pri predšolski bralni znački, ali med starši, ki knjižnice ne obiskujejo.

Pri zadnji hipotezi smo predvidevali, da so starši so zadovoljni z izborom knjig za bralno značko in z nagrado, ki jo prejmejo otroci ob zaključku. Da bi lahko potrdili ali ovrgli hipotezo, smo anketirancem najprej zastavili vprašanje, ali menijo, da je izbor knjig za bralno značko Beremo s sovico Znalko primeren. Velika večina (96 %) je odgovorila, da se jim izbor

knjig zdi primeren. Le 4 % so odgovorili, da se jim zdi izbor le delno primeren in da pogrešajo večji izbor knjig. Nihče ni odgovoril, da se jim izbor knjig ne zdi primeren.

Anketirance smo vprašali tudi, ali se jim zdita zaključna predstava in priznanje primerni nagradi za otroka, ki sodeluje pri bralni znački. Velika večina (96 %) jih je odgovorila, da se jim priznanje in predstava zdita primerni nagradi. Le 4 % so odgovorili, da bi si za otroka želeli drugačne nagrade. Kot primer, kakšna nagrada bi se jim zdela primerna, je eden izmed anketiranih zapisal, da bi se mu zdelo dobro, da bi se letos razmislilo o drugačni nagradi, saj najbrž ne bo mogoče ponuditi predstave v zaprtem prostoru. Drugih odgovorov na to vprašanje ni bilo.

Glede na rezultate ankete lahko zadnjo hipotezo potrdimo, saj je bila velika večina anketiranih zadovoljna tako z izborom in obsegom knjig kot tudi z nagrado za predšolsko bralno značko. S primernostjo nagrad se strinja tudi Jamnik (1998a, str. 8), ki zapiše, da je na koncu bralne sezone primerno pripraviti zaključno prireditev, kjer se zberejo otroci, starši, vzgojitelji in knjižničarke. Otroke je potrebno nagraditi s priznanji in če je mogoče, tudi s knjigami. Zelo primerna nagrada je na primer ogled predstave.

7.1 ZAKLJUČEK

Glede na rezultate pisne naloge, večina staršev, katerih otroci sodelujejo pri predšolski bralni znački Beremo s sovico Znalko, svojim otrokom bere zelo pogosto in tudi sami pogosto posegajo po knjigah. Ugotovitve kažejo, da se večina anketiranih staršev zaveda pomembnosti glasnega branja otrokom za njihov nadaljnji razvoj. Kljub temu menimo, da ima pri glasnem branju otrokom predšolska bralna značka Beremo s sovico Znalko pomembno vlogo, saj večina anketiranih zaradi sodelovanja pri predšolski bralni znački otrokom bere pogosteje kot prej, pogosteje obišče knjižnico in si izposodijo več knjig zase ter za otroke. Velika večina anketiranih je zadovoljna tako z izborom in obsegom knjig kot tudi z nagrado za predšolsko bralno značko.

Knjižničarke v Knjižnici Šentjur so uspešne pri ozaveščanju staršev glede pomena branja in glasnega branja predšolskim otrokom. V prihodnosti bi lahko predšolsko bralno značko skozi različne dogodke, brošure, oglase ... predstavile tudi staršem, ki v Knjižnico Šentjur ne zahajajo tako pogosto (ali sploh ne) in zato projekta Beremo s sovico Znalko ne poznajo.

Knjižnica Šentjur bo tudi v prihodnje poskušala spodbujati predbralno pismenost otrok, tako s predšolsko bralno značko Beremo s sovico Znalko kot tudi s pravljničnimi uricami in ostalimi dogodki, ki jih pripravlja za najmlajše. Čeprav Knjižnica Šentjur z vrtci in drugimi ustanovami v občini že zdaj dobro sodeluje, si v prihodnosti želi še več povezovanja, saj bo lahko na ta način pritegnila vedno več mladih bralcev.

8 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Ambrožič, M. (2005). Anketna metoda. V Šauperl, A. (ur.), *Raziskovalne metode v bibliotekarstvu, informacijski znanosti in knjigarstvu* (str. 23–52). Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.
- Collier, E. (2019). *Why is reading so important for children?* HUB.
<https://www.highspeedtraining.co.uk/hub/why-is-reading-important-for-children/>
- Glinšek, M. (1998). Predšolska bralna značka. V T. Jamnik (ur.), *Predšolska brana značka* (str. 9-28). Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Godler, J. (4. 4. 2017). *Mladi bralci nagrajeni z vrhunsko predstavo*. Sentjur.net.
<https://www.sentjur.net/mladi-bralci-nagrajeni-z-vrhunsko-predstavo/>
- Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja*. Karantanija.
- Grginič, M. (2005). *Porajajoča se pismenost*. Izolit.
- Grginič, M. (2006). *Družinska pismenost*. Izolit.
- Grginič, M. (2008). *Vsak po svoji poti do pismenosti*. Izolit.
- Haramija, D. (2017a). Model razvoja družinske pismenosti. V D. Haramija (ur.), *Bralna pismenost v predšolski vzgoji in izobraževanju* (str. 1-14). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Haramija, D. (2017b). Uvod. V D. Haramija (ur.), *V objemu besed: razvijanje družinske pismenosti*. (str. 1-5). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Ivanuša, M. (8. 9. 2018). *Unesco poslanica ob mednarodnem dnevu pismenosti 2018*. V fokusu. <https://vfokusu.com/post/419936/unesco-poslanica-ob-mednarodnem-dnevu-pismenosti-2018>
- Jamnik, T. (1998a). Obisk knjižnice. V T. Jamnik (ur.), *Predšolsko bralna značka* (str. 62-63). Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Jamnik, T. (1998b). Predšolska bralna značka spodbuja starše, da berejo svojim predšolskim otrokom. V T. Jamnik (ur.), *Predšolska bralna značka* (str. 6-8). Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Jamnik, T. in Perko, M. (2017). Predšolska bralna značka spodbuja družinsko branje. V D. Haramija (ur.), *V objemu besed: razvijanje družinske pismenosti*. (str. 185-193). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Knjižnica Šentjur. (2020a). *Bralna Značka*.
<http://205.ablak.arnes.si/index.php/dejavnosti/bralna-znacka>
- Knjižnica Šentjur. (2020b). *Dejavnosti*. <http://205.ablak.arnes.si/index.php/dejavnosti>

Katarina, Š., Razvoj pismenosti predšolskih otrok: primer predšolske bralne značke v Knjižnici Šentjur – Beremo s sovico Znalko: Pisna naloga za Bibliotekarski izpit

Knjižnica Šentjur. (2020c). *Nabava gradiva*. <http://194.249.0.115/index.php/o-nas/nacrti-porocila>

Knjižnica Šentjur. (2020d). *O knjižnici Šentjur*. <http://205.ablak.arnes.si/index.php/o-nas>

Knjižnica Šentjur. (2020e). *Poslovno poročilo za leto 2019*.

Licardo, M. in Haramija, D. (2017). Uvod. V M. Licardo in D. Haramija (ur.), *Kako razvijati družinsko pismenost v predšolskem obdobju*. (str. 1–5). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.

Marjanovič Umek, L., Podlesek, A. in Fekonja, U. (2005). Assessing home literacy enviroment: relations to the child's language comprehension and expression. *European Journal of Psychological Assessment*, 21(4), 271-281.

Pečjak, S. (2010). *Psihološki vidiki bralne pismenosti*. Narodna in univerzitetna knjižnica. *Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: (za obdobje 2018-2028)*.(2018). Nacionalni svet za knjižnično dejavnost.

Vilar, P. (2017a). *Branje, zaklad življenja: knjižnica in predšolski otrok*. V D. Haramija (ur.), *V objemu besed: razvijanje družinske pismenosti*. (str. 173-184). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.

Vilar, P. (2017b). *Proaktivna splošna knjižnica za bralno pismenost in kulturo*. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

PRILOGE

Priloga 1: Anketa za starše

Pozdravljeni!

Sem Katarina Šumej, zaposlena v Knjižnici Šentjur, in vas prosim za nekaj minut vašega časa. V Knjižnici Šentjur se izvajajo različni dogodki za promocijo branja. Med projekte za širjenje bralne kulture spada tudi bralna značka za najmlajše – Beremo s sovico Znalko. Z anketo, ki je pred vami, želim preveriti, ali sodelovanje otrok v projektu bralne značke za najmlajše vpliva na njihovo bralno kulturo. Na to temo pripravljam pisno nalogo za bibliotekarski izpit, zato potrebujem vaše mnenje. Anketa je anonimna in bo uporabljena izključno za potrebe raziskave pri pisni nalogi.

1. Kako pogosto vaš otrok sodeluje pri bralni znački Beremo s sovico Znalko?
 - Sodeluje vsako leto
 - Sodeluje občasno
 - Letos sodeluje prvič

2. Ali bo vaš otrok naslednje leto ponovno sodeloval pri bralni znački Beremo s sovico Znalko?
 - Da
 - Ne

3. Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z ne, prosim odgovorite, zakaj pri bralni znački ne bo več sodeloval.
 - Bralna značka ga ni dovolj pritegnila
 - Pomanjkanje časa
 - Otrok bo prestar za predšolsko bralno značko
 - Nezadovoljstvo z izborom knjig
 - Drugo: _____

4. Kako pogosto z otrokom obiščete knjižnico?
 - Vsak dan
 - Enkrat tedensko
 - Večkrat mesečno
 - Enkrat na mesec
 - Redkeje kot enkrat na mesec

5. Ali ste zaradi bralne značke začeli z otrokom pogosteje obiskovati knjižnico?
 - Da, knjižnico obiščem pogosteje.
 - Ne, knjižnico obiščem enako pogosto kot prej.

6. Ali ste otroka vpisali v knjižnico zaradi sodelovanja pri bralni znački Beremo s sovico Znalko?
 - Da, otroka sem vpisal zaradi sodelovanja pri bralni znački.
 - Otrok je bil v knjižnico vpisan že prej.
 - Otrok ni vpisan v knjižnico.

7. Kako pogosto otroku berete knjige?
 - Vsak dan
 - 1-krat do 2-krat tedensko
 - 1-krat do 2-krat mesečno
 - Redkeje kot 1-krat do 2-krat mesečno
 - Nikoli

8. Prosimo, podajte vaše strinjanje oz. nestrinjanje z naslednjimi trditvami:

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Delno se strinjam	Se strinjam	Zelo se strinjam
Zaradi sodelovanja pri bralni znački otroku berem pogosteje kot prej.					
Bralna značka je izboljšala otrokovo navdušenje nad branjem.					

9. Ali tudi sami berete knjige?
- Knjige berem pogosto.
 - Knjige berem občasno.
 - Knjig ne berem.
10. Ali ste se zaradi branja otroku tudi sami bolj navdušili nad branjem?
- Da, sedaj berem bolj pogosto kot prej.
 - Ne, berem enako pogosto kot prej.
11. Koliko knjig si običajno izposodite za otroka ob enem obisku?
- Od 0–1 knjigo
 - Od 2–5 knjig
 - Več kot 5 knjig
12. Ali menite, da si zaradi bralne značke izposodite več knjig za otroka?
- Da, odkar otrok bere pri bralni znački, si izposodim več knjig
 - Ne, izposodim si enako število knjig kot prej
13. Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z da, koliko več knjig si izposodite?
- 1 knjigo več
 - 2–5 knjig več
 - Več kot 5 knjig več
14. Ali menite, da je bralna značka Beremo s sovico Znalko dovolj oglaševana?
- Da
 - Ne
15. Kje ste dobili informacije o bralni znački Beremo s sovico Znalko?
- V knjižnici
 - V vrtcu
 - Od prijateljev
 - Drugo: _____

16. Ali ste v knjižnici dobili dovolj informacij o predšolski bralni znački?

- Da
- Ne

17. Ali menite, da je izbor knjig za bralno značko Beremo s sovico znalko primeren?

- Da, izbor knjig se mi zdi primeren.
- Delno, pogrešam večji in bolj raznolik izbor knjig.
- Ne, izbor knjig se mi ne zdi primeren.

18. Ali menite, da sta zaključna predstava in priznanje primerni nagradi za otroka, ki sodeluje pri bralni znački?

- Da, zaključna predstava in priznanje se mi zdita primerni nagradi.
- Ne, želela bi si drugačne nagrade za otroka.

19. Če ste na zgornje vprašanje dogovorili z ne, prosimo napišite, kakšna nagrada bi se vam zdela primerna za otroka ob zaključku bralne značke.

20. Ali bi pri izvajanju bralne značke kaj spremenili?

21. Spol

- Moški
- Ženska

22. Izobrazba

- Zaključena osnovna šola
- Zaključena srednja šola
- Zaključena višješolska izobrazba (6. stopnja)
- Zaključena univerzitetna izobrazba (7. Stopnja ali več)
- Drugo: